



KOUKEROISIA TULEVAISUUKSIA

nostoja ja huomioita

SISÄLLYS

Contents

Jari Rinne.....	3
LÄHTÖKOHTIA TAITEELLISEEN TULEVAISUUSTYÖHÖN	3
ESTEETTINEN TOIMIJUUS.....	4
TAIDEMUSEOT TULEVAISUUKSIEN TOIMINTAYMPÄRISTÖINÄ.....	7
TAITEIDEN TULEVAISUUSPERINTÖÄ.....	15
TAITEELLISEN AJATTELUN TULEVAISUUSPERINTÖVERSTAS	20
AVAUKSIA AINEETTOMAAN ARVONNOUSUUN	21
TOTEUTETUT VERSTAAT	25
Juho Törmänen: HYBRIDI-VERSTAAT Rovaniemi/Kemi	25
Maria Huhmarniemi: Ansaintalogiikat ONLINE.....	30
Maria Huhmarniemi.....	31
IDEOIDUT PALVELUT JA KÄYNNISTYNEET KEHITTÄMISPROSESSIT	31



LAPIN LIITTO



LAPIN
TAITEILIJASEURA

Jari Rinne

LÄHTÖKOHTIA TAITEELLISEEN TULEVAISUUSTYÖHÖN

Opetus- ja kulttuuriministeriön 2030 museopoliittisessa ohjelmassa korostetaan museoiden tehtävää kulttuurisesti, sosiaalisesti ja ekologisesti kestävästä yhteiskunnan rakentamisesta. Unescon aineettoman kulttuuriperinnön suojelua koskevan yleissopimuksen (2003) myötä museoissa on tapahtunut asteittaista siirtymää kohti aineetonta käännettä. Museoesineisiin liittyvät muistot, tiedot ja tulkinnat avautuvat kohti muita yhteiskunnallisia ja arjen toimijuuksia elävän perinnön ajatuksena. Elävä perintö on aineettoman kulttuuriperinnön dynaamisuutta ja kiinnittymistä ihmisten arkielämään.

Kulttuuriperintöjen muodot elävät ihmisissä ja yhteisöissä. Murtumat ovat vipuvaikutuskohtia, joiden kautta kestävä kehitys on edistettävissä. Yhteiskunnallisiin rakenteisiin ja toimintatapoihin liittyvät arvot, ajattelutavat sekä maailmankuvat ovat siirtymien nopeuttamisen tärkeimpiä toimenpiteiden kohteena. Museokokoelmat ja luontoympäristöt sekä näiden välinen suhde tarjoavat ympäristön luonnon ei-materiaalisten hyödyntämistapojen kehittämiseksi.

Tulevaisuusperintö on kulttuuriperinnön muoto, jonka kautta on mahdollista kehittää kulttuurisen ja planetaarisen kestävämmän murroksen edellyttämiä luonnon ei-materiaaliseen hyödyntämiseen perustuvia tuotteita sekä palveluita. Luonnon kantokyvyn rajoissa tapahtuva toimijuus perustuu ekososiaalisen sivistyksen mukaiseen ajatteluun.

Tulevaisuusperintöä luodaan rakentamalla tulevaisuutta huomioimalla siihen liittyvät epävarmuudet ja arvaamattomuudet. Taidemuseoiden tulevaisuus-verstaissa tarkastellaan taiteellisen ajattelun kautta tulevaisuuksien tuottamisen mahdollisuuksia. Tukemalla käsitteellistä muutosta ja museotyön ymmärtämistä tulevaisuuksien muodostumiseen vaikuttavana dynaamisena ympäristönä. Tulevaisuuksien esteettinen ymmärtäminen on henkisen avoimuuden ja aiempien tapahtumien sekä muutostilanteissa piirissä toimimista.

Pitkäkestoisuuteen ja jatkuvuuteen tähtäävän strategiaperustaisen työskentelyn rinnalle nostetaan samanaikaista hetkessä elämiseen ja adaptoitumiskykyyn perustuvaa osaamista ja toimijuutta. Keskeistä on mahdollistaa omaehtoinen ja omaksi koettu osallistumistapa tulevaisuuksien yhteisluomiseen sekä avata omien ajatusten vaikutusmahdollisuuksia muokkautuviin tulevaisuusperintöihin.

Ekologinen saneeraus edellyttää muutoksia sivistyksessä ajattelutapoina ja kulttuureina. Taidemuseoiden tulevaisuustyöskentelyllä tuetaan arvoperustaista käsitteellistä-esteettistä muutosta. Museotyön ymmärretään kulttuurien ja yhteiskuntien rajapinnassa toimivaksi instituutioksi, joka tuottaa tavoitteellista kulttuurista ja yhteiskunnallista muutosta.

Vihreä siirtymä ja digitaalinen yhteissiirtymä jatkumoiden murtumina avaavat mahdollisuuksia uusien suuntien ottamiseen. Toisten todellisuuksien ajattelemisen ja mahdollisten tulevaisuuksien työstäminen ovat haastavaa ilman henkilökohtaisia ja omaehtoisia kokemuksia. Kokemukset ovat ajatushyppyjen työkaluja, joilla menneisyydet muotoillaan näkökulmiksi toivottuihin nykyisyyksiin ja tulevaisuuksiin.

Taidemuseoilla on keskeinen rooli kestävästä kulttuurin ja luontosuhteen rakentamisesta. Esineperustaiset kokoelmat menneisyyden tiivistäminen ja tulkintoina avaavat näkökulmia nykyisyyden murtumien

suuntaamiseen. Museoiden vihreää siirtymää tukevaa yhteiskunnallista roolia vahvistetaan avautumalla taiteiden kautta toimimaan yhdessä luontoympäristöjen kanssa.

Teknologiset tai suunnitteluperustaiset ratkaisut eivät pelkällään käynnistä planetaaristen resurssien kannalta kestävämmän elämäntapaan tarvittavia muutoksia. Rinnalle tarvitaan esteettisen ajattelun kyvykkyyksiä. Yksilöä laajempina ominaisuutena sivistyksen osana ovat yhteiskunnan arvot ja ihanteet, jotka vallitsevina käytänteinä heijastuvat ajatteluun ja tekoihin.

Taiteen toimintamuodot ovat osa dynaamisen museon konseptia ja tulevaisuus- perintöverstas työskentelymallia. Käytännössä on kyse kokoelmaperustaisen toiminnan ja ajattelun yhdistämisestä luontoperustaisiin toimijuuksiin ja arvoihin. Taiteen ja kokoelmien parissa vaeltelu on marjastamiseen, sienestämiseen ja kalastamiseen kaltaista henkilökohtaisesti mielekästä ja tyydytystä tuottavaa esteettistä ajankäyttöä.

Tulevaisuudet tarvitsevat keinoja ylittää kulttuuristen ja luonnon ympäristöjen välisiä keinotekoisia rajoja. Kehittämälustoina dynaamisuutta ilmentävät museo- kokoelmat ovat lähtökohta kulttuurista transformaatiota tuottaville tulevaisuus- perintöresursseille. Verstaissa uudistetaan arktista osaamista vahvistamalla esteettistä arjen innovaatiokyvykkyyttä ekososiaaliseen sivistykseen perustuvilla toimijuuksilla.

Taiteellisen toimijuuden ja ajattelun kautta osaamista kehitetään vastaamaan toimintaympäristöjen muutoksiin, vihreän siirtymän edellyttämiä arvoja ja asenteita sekä näihin perustuvien kuluttajatottumusten ja valintojen muutosten ennakointia. Taidemuseoissa tulevaisuuksien tekeminen on arvokasta ajankäyttöä arvojen ja potentiaalisten ansaintamahdollisuuksien näkökulmasta.

ESTEETTINEN TOIMIJUUS

Taiteiden kiinnittäminen osaksi tulevaisuusperintömenetelmää on tehtävissä aineettoman esteettisen kommunikointitapojen kautta. Filosofi Alexander Baumgarten mukaan estetiikka on itsenäisestä ”sensitiivistä tietoa”, loogisen tai käsitteellisen tiedon rinnalla. Sensitiivinen tieto on kokijan välitöntä aistikokemuksta ja intuitiivisia tapoja sommitella sotkuisesta aistikokemuksesta kiteytyviä kokonaisuuksia. Baumgartenin partikulaariseen ja konkreettiseen kohdistuva estetiikka havaintokokemusten monimuotoisuutta ja merkityksellisyyttä. (Eagleton 1990, 13–19.) Esteettisyys tuottaa harmoniaa kääntämättä intuitioita käsitteelliseen muotoon. Ymmärrys perustuu mielikuvituksen tuottamaan intuitioon havaintokokemuksesta, jonka ymmärrys alistaa jollekin käsitteelle. Mielihyvää tuottava prosessi perustuu henkilökohtaisen mielihyvän reflektointiin. (Kant, 1952.)

Tulevaisuustyöskentelyssä esteettiset kommunikointitavat mahdollistavat tulevaisuuksien luomisen ja todentamisen käsitteistä riippumatta. Tulevaisuuksia on mahdollista kypsyttellä performoiden tekstuaalisten rationaalien suuntaan taide- museon esteettisessä innovaatioalustassa. Taiteilija ei pysty verbaalisesti kommunikoimaan taitojaan eteenpäin, vaikka voikin tarjota esimerkkejä niistä muille. Kyky havaita ja tuottaa esteettistä kommunikaatiota ja esteettisiä vihjeitä ei perustu käsitteelliseen tietoon. (Kant 1952, 168–183.)

Taidemuseoiden kontekstissa kokoelmat, tilat ja toimintakäytänteet muodostavat alustan liikkuva esteettisesti perinteistä tulevaisuuksiin. Esteettinen kommunikaatio aineetonta, jotakin muuta kuin käsitteellistä ja kieleen sidottua. Moniaistisuus määrittää esteettistä orientaatiota ja kyvykkyyttä erilaisten keinojen käyttöä tulevaisuuksien ilmaisussa. Esteettisyyden kautta toiminta, tunteet, aistihavainnot ja ajattelu yhdistyvät.

Tarkasteltaessa tulevaisuuksia taiteiden kautta esteettisyys on osa kokemuksellista kokonaisuutta. Ajatus käsitteisiin perustumattomasta kauneudesta on modernin tradition mukainen. Esteettinen arvo

arvostamisen kohteena on abstraktia ja suhteessa kokemukseen haastavasti jäsennettävää. Esteettisen laadun käsite muistuttaa esteettisen arvon käsitettä (Burman & Säätelä 1991, 89). Kyse on itselle arvokkaasta ja merkityksellisestä ajan kuluttamisesta.

Estetiikan tutkija Yrjö Sepänmaan (1995, 24) mukaan ”pelkkä historiallinen ja museaalinen merkitys” tekee näkyväsi ajatuksen, miten taide voi tuoda uusia merkityksiä. Aina uudelleen merkityksellistäminen ja esteettisen kommunikaation keinot ovat taiteellisen ajattelun ja ymmärtämisen keskiössä taidemuseoissa. Museon ”henkeä” heijasteleva esteettisyys ei ole avattavissa ainoastaan yhden abstrahoidun esteettisen subjektin tai universaalien kokijan kautta. Tulevaisuus- tilanteisiin osallistuvat toimijat tuottavat ja jakavat ”hetkellisen universaalia yhteistä esteettistä meidän kokemusta”. Kokoelmien, tilojen ja toimijoiden mahdollistamat todellisuudet toteutuvat esteettisen kokemisen kautta.

Tulevaisuudet ovat paikallisina ja henkilökohtaisina tavoitettavia, ymmärrettäviä ja tässä mielessä hallittavia. Esteettinen kommunikaatio on kommunikaatiota, johon keholliset aistimme ja ymmärryksemme yltyvät. Ajasta ja tilasta ulos kurottavat representaatioihin ja ajatuksellisiin abstraktioihin perustuvat käsitteelliset rakenteet ovat vieraita esteettiselle kommunikaatiolle, joka tavoittelee ainutkertaisia ja merkityksellisiä hetkiä.]

okainen museotila ja kokoelma on esteettisen kommunikaation näkökulmasta oman murteensa. Tulevaisuustyöskentelyssä kokoelmia, tiloja ja toimintakäytänteitä tarkastellaan paikallisesti ja tilanteisesti tapahtumiin osallistuvien käytössä olevina murteina. Arkkitehti Camillo Sitten mukaan yksistään ”ontot” taiteelliset ja esteettiset periaatteet edellyttävät rinnalleen arvostelukykyisiä toimijoita (Sitte 2001, 60). Tulevaisuuksien pohdinnat saavat lopullisen muotonsa kypsyvästä herkkyydestä taidemuseon yksilöllisiä ominaisuuksia kohtaan.

Esteettinen dialekti alueellisena ja sosiaalisena muunnoksena on hienojakoista ja omaleimaista dynaamisuutta. Tämä näyttäytyy herkkyytenä adaptoitua juuri tässä olevan tilan historiaan, nykyyhetkeen ja tulevaisuuksiin tilanteisesti performoituina koosteina. Taiteilla ja taiteellisella ajattelulla on kohdattavissa esteettisesti, miten ja millä keinoin subjektiivisesti koetuissa konteksteissa tulevaisuuksia performoidaan sekä miten niistä neuvotellaan uudelleen.

Kommunikaation ymmärrettävyyden tapojen laajentamiseksi jaettava ja välitettävä tieto on jossakin vaiheessa ja ainakin osittain muunnettava kielelliseen muotoon. Apulaisprofessori Hanna Mattilan (2003) mukaan kysymys esteettisen kommunikaation puutteellisuudesta ja toissijaisuudesta menettää merkitystään muokat- taessa kieleen ja käsitteisiin perustuvat mallit esteettisen kommunikaation näkökulmasta.

Luonnosteltaessa taiteiden kautta mahdollisia tulevaisuuksia kieltä ja käsitteitä varten laadittuja malleja varten nousee ei-kielellinen ja -rakenteellinen. Esteet- tisessä tulevaisuuksien kommunikaatiossa ymmärrettävyyden ensisijaisena tavoitteena korvaa ”arvossa pitävän oivalluksen” hetket. Tulevaisuudet näyttäytyvät lähiympäristön vinkkien huolellisena tarkasteluna kaukaisuuteen tähyävien suunnitelmallisten strategisten askelten rinnalla. Hallinnan tunne syntyy adaptoinnista ja oman toiminnan säätämisestä.

Taiteen ja taidemuseoiden muista kulttuurisista käytänneistä poikkeavaa erityistä arvoa muodostaa epämääräiseksi ja henkilökohtaiseksi jäävän kokemuksen mahdollisuuksien ylläpitäminen. Taiteiden tiloissa kielellisen ulottuvuuden merkitys asettuu tasapainoon esteettisen kommunikaation ja argumentaation kanssa. Taide on kauneushyvyden kokemisen, etsimisen ja toteuttamisen viitekehys. Taiteissa (altistumisena) ja taiteiden kautta (toimijuutena) tuotetaan ja koetaan esteettisiä, hyviä tulevaisuuksia.

Ei-ymmärtämisenä taide on pyrkimystä yhtenäisyyteen ja ykseyteen. Eheys on itsen kokonaisisuuden hallittavuutta. Omista mieltymyksistä kumpuava kauneutta määrittävät luonnollisuus (hyvältä tuntuva), harmonia ja symmetria aiemman ja tämän hetken päälle toivottujen tulevaisuuksien kanssa.

Tulevaisuuksien hahmottamisessa taidemuseot ovat havaitsevan tietoisuuden esitajunnallisia ajatushautomoita. Hedelmäkoria esittävä öljyväriteos tarjoaa useita ennestään tuttuja tarttumisen kohtia ja käsitteellistämisen tapoja. Saman teoksen pinnassa yksittäinen öljyväriin kokkare saattaa avata jotain aivan muuta. Nimettömän muodottomat ja käsittämättömät, sumean sotkuiset epämääräiset möyköt kaipaavat ei-ymmärtämisen kautta kulkemista tullessaan inhimillisten tietoisuuksien rajaamiksi, omimiksi ja osittain jakamaksi.

Tulevaisuuksien pohdinta ei-ymmärtämisen kautta antaa tilaa vielä muodottomalle ja mahdottomalle kypsyä. Taidemuseoiden näytteillepanot tulemisten tilojen läsnäolona suuntaavat ajattelua ja toimijuuksia. Taiteisiin virittäytyminen on mielenkiinnon herättämistä ja viehtymystä mysteeriin, käsittämättömään ja äärettömään. Tulevat ymmärrykset muhivat taiteiden ei-ymmärryksen tilassa tapahtuvana ideoiden maaperän muokkauksena.

Konkreettisenä tekemisenä ja taitona (piirtäminen, tanssiminen, laulaminen) taiteet kannattelee ei-ymmärrettävää ymmärrettävän (havaittuna ja kulttuurisesti hyväksyttävänä) piirissä. Taiteet sekoittaa ja järjestää representaatioita. Tulevaisuudet rakentuvat toimijuuksien ja ajattelun harmonisessa tasapainossa. Tulevaisuuksien löytämiseksi ei tarvitse kulkea mihinkään. Teatteriohjaaja Tommi Silvennoinen (2008) puhuu ”olemaan tulemisesta”.

Tulevaisuuden tekemisenä toimijuus on elämänsä hallintaa vuorovaikutuksessa ympäristön kanssa sekä mahdollisuudet toiveita tukeviin päivittäisiin arjen valintoihin. Esteettisyys on tunteita ja kyvykkyyksiä ja näitä tukevia reaalaisia resursseja.

Tulevaisuudet ilmentyvät suhteessa mahdollisuuksiin tarjoumina. Taidemuseoiden ja taiteen toimijuudet nousevat vuorovaikutuksesta taiteen resurssien ja kontekstin sekä yksilön havaintojen ja toiminnan välillä. Sarah Mercer (2012) erottaa toisistaan toimijuuden tunteen ja toiminnan käytännössä. Tunne on kokemus toiminnan vaikuttavuudesta tietyssä tilanteessa. Toiminta on päätös henkilö toteuttaa toimijuuttaan tietyssä tilanteessa.

Toimijuuteen läheisesti liittyvät tarjoumat ovat tilanteessa havaittuja mahdollisuuksia (van Lier, 2004). Esteettisen tulevaisuuden tavoittelu on planetaarisuuden näkökulmasta mielekästä toimintaa. Toimijuus on aina ympäristösuhteiden uuden rakentamista ja tässä mielessä ekologisen sivistyksen mukaista oppimista.

Esteettiset kokemukset kehittävät havaintokykyämme ja herkistävät meitä tunnistamaan mahdollisia tulevaisuuksia. Taide vahvistaa uskoa omaan vaikutusmahdollisuuksiinsa ja tukea rohkeutta ilmaista näkemyksiä tulevaisuuden suunnasta. Kulttuurisena osallisuutena omakohtaiset kokemukset taiteen parissa tuottavat välittömiä merkityksellisyyden hetkiä, jotka heijastuvat pitkälle tulevaisuuteen.

Taide harmonisoi ja virittää arvokkaaksi ymmärrettyjä henkilökohtaiseksi perinnöksi muokattavia tulevaisuuksia. Taiteissa koettu esteettinen aika ja siihen perustuen luotava tulevaisuus on elinkaareen kiinnittyvää mahdollisuutta pitkittää toivottua tässäolemisen hetkeä ja jakaa tämä kokemus muiden kanssa.

Paleobiologi Sergei Meyen (1983) typologisen aikakäsityksen mukaan aika on moniulotteinen ja suhteellinen. Ekosysteemeillä on lajikoostumuksesta riippuvat omat aikarakenteensa. Lajien välisen vuorovaikutusten dynamiikka riippuu kunkin lajin yksilöistä yleistetystä fysiologisesta ajasta. Esteettiset tulevaisuudet ovat samassa mielessä sisäkkäisten aikahahmojen (kokoelmat, tila ja toiminta) muodostama muodostava kokonaisuus. Aikaa kokemuksellisesti venyttämällä tai puristamalla tapahtumien välit muuttuvat samankaltaisiksi.

Esteettisten tulevaisuuksien tuleminen on erimittallisten toiveiden kypsymistä yksiköistä yhteisöjen kautta yhteiskuntaan. Kokemusten ja tunteiden kiinnittyminen ajattelun kautta havaintoihin sekä toimijuuksiin

sitouttaa tulevaisuuksien toteutumisen edistämiseen.

Toimijuuden ja sen palkitsevuuden ytimessä on sisäinen motivaatio sekä kokemukset osaamisesta, ympäristöön vaikuttamisesta ja yhteenkuuluvuudesta. Jyrkämä mukaan elämänkulun näkökulmasta toimijuuteen ja sen mahdollisuuksiin vaikuttavat koettu elämänhistoria, tilanteet ja kohdatut ihmiset. Näiden pohjalta yksilö tulee vaikutetuksi, arvioi ja pohtii sekä omia että ympäristössä olevia mahdollisuuksia ja kannusteita sekä esteitä ja rajoituksia. (Jyrkämä 2014: 44; Jyrkämä 2008: 192.)

TAIDEMUSEOT TULEVAISUUKSIEN TOIMINTAYMPÄRISTÖINÄ

Arvot, merkitykset ja esteettiset kokemukset ovat taidemuseoiden arvokasta aineetonta pääomaa. Arvot määrittävät, mitä yksilöt ja yhteisöt pitävät tärkeänä ja arvokkaana. Museoiden tehtävänä tarjota tarttumapintoja ja jatkuvuutta ihmisyyden sekä kulttuurien ymmärtämiseen. Kokoelmat, tilat ja toiminta ovat niitä liimoja, joilla kiinnitämme itseämme ja yhteisöjämme tulevaisuuksiin.

Arvot ohjaavat yksilön tai yhteisön toimintaa ja päätöksentekoa. Merkitykset tuottavat sisältöä ja tarkoitusta elämälle. Tunteiden, ajatusten ja arvostusten perustalle muodostuvat esteettiset kokemukset liittyvät ihmisen kokemuksiin ja arvomaailmaan. Aineellinen ja aineeton kulttuuriperintö ovat sitä sivistyksen kumuloituvaa perustaa, jonka kautta koemme ja ylläpidämme omaa identiteettiämme muuttuvissa hetkissä sekä rakennamme tulevaisuutta.

Sivistys on yhteiskunnallisen muutoksen voimavara kestävän tulevaisuuden rakentamisessa. Yksilöä laajempina ominaisuutena sivistyksen osana ovat yhteiskunnan arvot ja ihanteet, jotka vallitsevina käytänteinä heijastuvat ajatteluun ja tekoihin. Ekososiaalinen sivistys on kulttuurin ja luonnon keinotekoisien (ajatuk- sellisen) rajan häivyttämistä kriittisyytenä, eettisyytenä, tunnetaitoina tai sydämen sivistyksenä.

Taiteellisen ajattelun ja ekososiaalisen toimijuuden perustana on yksilöiden sydämen (arjen toimijuutena) sivistys kokonaisvaltaisina tunnetaitoina oman ympäristön ja siinä toimivien eettisinä kohtaamistapoina. Ekologinen saneeraus tulevaisuusorientaationa edellyttää muutoksia sivistyksessä ajattelutapoina ja kulttuureina.

Luontolähtöinen taiteelliseen ajattelun perustuva sivistys (Bildung) on omien arvojen haastamista omaehtoisena muutoksena kohti harmonisoituvaa adaptoi- tumista luonnon kanssa. Tavoitteena on ekososiaalisen mielen, sydämen, itseyden sekä identiteetin löytäminen luonnon ja taiteen kokemisena ja aistimisena. Luonnol- linen on luonnonmukaista tietoisuutta ympäristön ja omien toimijuuksien ymmär- tämisenä. Sivistys muotoutuu yhdessä luonnon kanssa tasavertoisesti molempien mahdollisuuksiin perustuen. Tulevaisuuden ihmisyydessä käyttäytyminen kulttuu- risina käytänteinä (civilization) sekä rationaalisesti hyväksytyinä toimintamalleina avautuu kohti luontoperustaisia prosesseja.

Sivistyksellinen tietoisuus on luonnosta huolehtimista ja vastuunottoa, jossa hallintasuhde muuntuu kaksisuuntaiseksi dialogiseksi hoivasuhteeksi luonnon kanssa. Tulevaisuuden sivistys on keino asettaa luonnon toimijuudet ja ehdot tasapainoon ihmisyyden perusehtojen ja toimituksien kanssa. Ymmärtämisen tapana esteettisyys on ekososiaalista elämää ylläpitävää toimijuutta sekä aikajänteiden ja elämän rajallisuuden

Taidemuseoissa ollaan läsnä taiteen äärellä ja käyntihetken keston sen kautta sekä tilana että aikoina aikakausien merkkeinä, läsnäolona ja kuvitteluna. Kyse on symbolien, kuvien, esineiden ja esittämisen tässä ja nyt olemisesta. Aikojen ja tämän hetken tilan yhdistelmästä. Museaalisuudessa muotoutuu muutoksissa ja tulevaisuuksien tarkastelussa tarvittavia perspektiivejä eri aikojen arvoihin ja ihanteisiin. Taustalla vaikuttavat omat ja kulttuurien kiteytyneet uskomukset, myytit ja utopiat aikakausien läsnäolosta sekä muutoksen mahdollisuudesta, toisenlaiseksi tulemisena ja kokemisena jotain muuta.

Museoilla on keskeinen rooli kestävien kulttuurien ja tulevaisuuksien rakentamisessa. Tiedon lisäksi museot tarjoavat elämyksiä, jotka auttavat kuvittelemaan mahdollisia tulevaisuuksia. Kokoelmat menneisyyden tiivistäminen ja tulkintoina avaavat näkökulmia nykyisyyden murtumien suuntaamiseen ja nopeuttamiseen nykyisyyden sekä tulevaisuuden tarpeita ajatellen. Toisten todellisuuksien ajattelu on haastavaa ilman henkilökohtaisia kokemuksia. Kokemukset ovat näkökulmina ajattelun avaamisen työkaluja ajatushyppyihin menneisyyteen, toivottuihin nykyisyyksiin ja haaveiltaviin tulevaisuuksiin. Taidemuseot antavat esineille ja kertomuksille (aineettomalle kulttuuriperinnölle) uusia merkityksiä asettamalla ne osaksi laajempaa kulttuuria ja ajanhetkeä edustavaa esine- ja käsiteryhmää.

Tulevaisuuksien kehittäminen on menneisyyden ja nykyisyyden ymmärrykseen perustuvaa ja ymmärtämistä. Taidemuseot määrittävät yhteiskunnallisesta positioistaan tulevaisuuksia ilmaisemalla näkemyksiään ympäröivästä maailmasta. Tämä tapahtuu esittelemällä taiteiden kautta tapoja, joilla ihmisten ajattelu on muokannut maailmaa. Asettamalla nykyhetken muiden ajanhetkien moninaisia ajattelu- ja esittämistapoja museot luovat koostettuja maailmankuvia yhdistelemällä kulttuurin historioita ja nykyisyyttä nykyisille ja tuleville sukupolville. Eri aikakausina tehdyt valinnat materialisoituvat kokoelmissa, tiloissa ja toiminnassa.

Yhteisönä ja kulttuurisena käytänteenä taidemuseoissa on käytössään omat symbolit ja metaforat tarkastella kulttuurista olevaa ihmisen tekemänä. Symbolit pohjautuvat olemassa oleville tavoille, muodoille ja sopimuksille. Merkitykset muotoutuvat näissä kehyksissä tapahtuvassa toiminnassa. (Määttänen 2000, 72) Tulevaisuuksien tekeminen on museoiden tallentavan ja esittävän rinnalle muodostuvaa kypsymiseen (oppimiseen) perustuvaa omaehtoista toimijuutta ja tapoja tarkastella sekä tuottaa todellisuuksia taiteiden kautta. Olemassaolevien, kadonneiden ja tulevaisuudessa mahdollisten maailmankuvien esittäminen on spekulatiivista ja utooppista. Aivan kuten näytteillepanossa tai museopedagogissa työmuodoissa ajatus, näkemys, toive tai usko ohjaa toimijuuksia, tulevaisuuksien tekeminen on näkyväsitekemistä ja näytteillepanemista.

Tulevaisuusperintötyöskentely on kumuloituvan ja viivästyvän merkityksellistämisen jatkuva prosessi, joka saa ominaisuutensa sekä merkityksensä kokoelmista (olleesta), tilasta (olevasta) ja toiminnasta (tulevasta). Luomalla ja antamalla merkityksiä tulevaisuudet käsitteellistyvät ja konkretisoituvat sekä alkavat puolestaan ohjaamaan seuraavia performatiivisuuksia. Taidemuseossa kehkeytyvät tulevaisuudet ovat taiteen ja kulttuurin hengessä koostettuja maailmoja pienoiskoossa. Omina henkilökohtaisina (merkityksellisinä) mikrokosmoksiaan ja merkitysjärjestelmänään ne yhdessä esittävät kokonaiskuvaa tällä hetkellä ymmärretystä maailmasta.

Maailmankuvien koosteisuudet näyttäytyvät museoissa kokoelmien rakentamisessa ja ylläpidossa, esittämisen tilojen toteutuksessa sekä toimintojen tavoissa. Eheän kokonaiskuvan ja jatkumon rinnalla on jatkuva sirpaleisuus ja keskeneräisyys. Tarinakehysten tarjoaminen on olennainen käytäntö, jonka kautta merkityksiä esitellään ja etsitään. Ihmisiltä kerättyä ja heille esitettyä asetetaan keräämisen ja kerättyjen koostamisena edustamaan taiteiden ja kulttuuriin piireissä merkitykselliseksi koettuja piirteitä. Yksittäisten esineiden ja niiden muodostamien kokoelmien merkitykset korostuvat osana maailmankuvan muotoutumisia.

Taidemuseot ajankuvaa kategorisoivana toimijoina ovat tulevaisuuden tekemisen symboleita. Kategorisointi on tapa luoda maailmankuvaa ja selvittää ympärillämme olevia asioita jäsentämällä. Luokittelemalla kokoelmien esineitä uudet merkitykset tulevat näkyviksi ja merkityksellistämislle alttiiksi. Kokoelmalähtöiset tulevaisuus- kuvat ovat valittuina järjestettyjä ja luokiteltuja. Kokoelmat ja tilat ovat merkitysten kantajia, joita myös tulkitaan tekemällä. Kategoriat muovautuvat uudelleen vallitsevien käytäntöjen ja muuttuvien maailmankuvien mukaan. Kokoelmahallinta- järjestelmän sisällöt ja muoto noudattavat Valtion taidemuseon Taideteosten luettelointi- ja digitointiohjetta sekä valtakunnallista Museoiden luettelointiohjetta.

Kategoriat ja niiden käyttö kertoo ajasta ja sen arvoista. Ne ovat olennainen osa yhteiskunnallista ja sosiaalista elämää. (Jokinen ym. 2012, 9–10.) Kategorioihin liittyvä tieto muodostaa kulttuurisen tietovarannon, jota hyödyntämällä rakennamme ymmärrystä yhteiskunnasta, itsestä ja toisista. Tulevaisuuksia rakennettaessa on huomioitava luokittelutapojen historiallinen muuntuvuus. Luokittelun ja määrittelyn työkaluina kategoriolla kuvataan, samalla järjestäen maailmoja ja tulevaisuuskuvia tietynlaisiksi. Käytettyjen, käytettävien ja mahdollisten kategorioiden käyttäminen on kulttuurin aikajanallista tarkastelemisesta. Sosiologi Harvey Sacksin (1992, 40) mukaan iso osa keskinäistä yhteiselämää koskevasta tiedosta on varastoitunut kategorioihin, joita ilman keskinäinen ymmärtäminen olisi haastavaa. Tietovarannot eivät pelkällään ei määrittele "tässä ja nyt" kohtaamisia. Kategorisointi on keskeisessä roolissa osana koko kulttuurin toimintaa (Hester & Eglin 1997). Kategorioita tarkastelemalla on tunnistettavissa taidemuseoissa kehkeytyvien mahdollisten tulevaisuuksien puuttuvat ja olemassa olevat palaset. Jokainen tulevaisuustoimija järjesteleä tunnistamia tulevaisuuksia ja tuo mukanaan myös jotakin uutta.

Taidemuseoiden systemaattiset lokerot tuottavat säilytettäväksi valittua kulttuuri-perintöä sovittujen sääntöjen mukaisesti. Elinkaaren mittaisella luetteloinnilla kokoelmateokselle mahdollistetaan sen olemassaolo tunnistettavuutena, löydettävyytenä ja saatavuutena. Tulevaisuustyöskentelyä tukevat sommitellut menneet, nykyiset ja mahdolliset tulevat maailmankuvat sekä näistä muodostettavat lokerot. Omaksumalla itselle uutta tarjotun kehysten puitteissa, omille mielikuville avautuu mahdollisuuksia yllättäviin tulevaisuustulkintoihin. Merkityksellistämisen myötä tulevaisuudet murtautuvat tarjotuista lokeroistaan muodostaen seuraavia (tulkinta) kehkyksiä. Filosofi Michel Foucault mukaan kategorisoinnin on konkreettisten sisältöjen luokittelusta, eristämisestä, analyysistä, sovittamisesta ja lokeroimisesta. (Foucault 1970, xix).

Museot esittävät maailmankuvaansa näkökulmastaan käsin, josta muodostuu tilaan saapuvan vierailijan tulkintoja ohjaava odotushorisontti. Taidemuseoissa maailmojen ymmärtäminen tapahtuu taiteiden ja taidehistorian kautta. Luokitustapa perustuu yhtenäiseen kulttuuriseen tulkintaan, jossa universaalia muutetaan henkilökohdaksi ja henkilökohtaista universaaliksi. Taidemuseoon astuva tietää tullessaan taiteiden piiriin ja ennakoitietonsa pohjalta miten nähtävään ja koettavaan tulee suhteutua. Esineistöjen ympärille rakennettu näyttelysuunnittelu määrittää esittämisen ja merkityksellistämisen näkökulmaa. Merkitykset muodostetaan esineen, sen ympäristön ja toimijan suhteessa. Valittu luokittelutapa heijastuu esineen tulkintaan luomalla sille kehkykset.

Tulevaisuuksien rakentamisessa yhdistellään eri kategorisointitapoja ja ajattelumalleja. Lähtökohtana työskentelylle on luokitusperusteena käytetyn symboliikan kehityshistorian tuntemus. Kuratoitujen valintojen ja kokoelmaohjeiden kautta teoksista tulee aikakautensa esimerkkejä, joille nykyhetken kävijät antavan oman aikansa merkityksiä. Esineet ovat esillä edustamastaan teemasta, muodosta tai valitusta tarinasta käsin. Tulleessaan huomion kohteiksi ja päästäessään hetkeksi irti kokoelmien hallintaan liittyvistä kategorisointikäytänteistä, esineet saavat merkityspäivityksiään ja käynnistävät tulevaisuuden tulkinnanmuodostamisia.

Dynaaminen kategorisointi tulevaisuuksien tekemisenä on asioiden jatkuvaa ja joustavaa asettamista liukuviin suhteisiin. Kategorisointi on ympäristön ja tulevaisuuksien hahmottamista, jolla yksinkertaistetaan monimuotoista maailmaa ja esitettävien havaittuja rakenteita sekä niistä rakentuvaa menneisyyttä, nykyhetkeä ja tulevaisuuksia. Esineistöjen ja performoinnin yhdistelmällä luodaan (ajatus)malleja tulevaisuuksista ja maailmasta. Teosten matka kokoelmavarastoista näyttelytiloihin on semioottista transformoitumista yhdessä sen kohtaaminen ajankuvien kanssa. Tulevaisuuksien tietäminen niiden luomisena-tuomisena on samankaltainen varastosta irtioton prosessi.

Näytteillepanot ovat merkityksille ja kielellistymisille altistavia kokoelmakäytöksiä. Professori Christer Laurénin (2000, 33–37) mukaan sanat eivät sellaisenaan kuvaa suoraan maailmaa. Kielen osaset saavat merkityksensä yhdessä muihin osasiin ja toimivat suhteessaan muihin osasiin. Kielen keskeinen

semioottinen funktio on indeksoiva, joka sisällönkuvailuna helpottaa tiedonkäsittelyä. Kytkeytyessämme aistien ja toiminnan kautta ympäristöihimme, muotoilemme kielen käytöllä kohdatun osasia ja niille uusia merkityksiä.

Kokoelmien ”käyttäminen” näyttelyinä on alistuimista taiteille ja keino oivaltaa todellisuuksia aikaisempina, nykyisiä ja tulevaisuuksien käytänteinä. Taide- museoiden kontekstissa tulevaisuudet ovat taiteiden indeksoivan semioottisen funktion ja toimijuuksiin kiinnittyvien esteettisten ymmärtämistapojen muodostamien ajattelutapojen kollaaseja. Vaihtoehtoiset tulevaisuuskuvat ovat merki- tyksien intentionaalista sommittelua taiteellisen ajattelun, toimijuuksien ja taide- museovirittymisen (kokoelmana, tilana ja käytänteinä) kautta. Taiteen ympäristö luo taiteellista ymmärrystä tulevaisuuksista. Ylittäessään kielellistä ilmaisua taide tuottaa kehollista ja esteettistä jaettua kokemusta. Filosofin John Dewey (1934) korostaa taiteellisten kokemusten ja näkemysten jakamista toisten kanssa sekä tekemisen ja vastaanottamisen läheistä suhdetta.

Esteettisenä tulevaisuuksien tavoittelu ja taiteiden kautta tapahtuva tavoitteellinen ajattelu on prosessina dialoginen intuitiivisen (kokemuksellinen) ja analyttisen (rakenteellisen) välillä. Välitön ja selittämätön esteettinen kokemus on tiedos- tamatonta (Vihma 1998, 10–12.) ja siten muotoansa vielä etsivää. Tulevaisuudet näyttäytyvät taidemuseoiden näyttelyissä läsnäolevien esineiden kautta. Taide- museot itsessään ja läsnäolollaan ilmentävät ihmiskunnan yhtä toivottua tulevaisuutta. Menneiden, nykyisten ja tulevaisuuksien maailmojen monimutkaisuutta paloitellaan käsitettävissä oleviin osiinsa, joiden avulla hahmotetaan ympäristöä ja itseä. Hahmottamistapojen moninaisuuksista nousee tekstuureita, joista on tiivis- tettävissä seuraavien näytteillepanojen näkemyksellisyyttä. Tulevaisuudet rakentuvat kohtaamisissa, jotka ilmentävät metaforisesti oman aikakautensa ymmärrystä maailmasta. Kulttuuristen käytänteiden koosteita ja näitä käytänteitä dynaamisesti muokkaavia taidemuseot toimintaympäristöjä ovat taiteellinen tapa lähestyä tulevaisuuksia altistamalla muutoksille ja moniarvoisille näkökulmille.

Mielikuvittelussa on mahdollista avata maailmoja, jotka eivät ole fyysisesti läsnä tai jotka eivät sellaisinaan aktualisoidu. Taide omina symbolimaailmoinaan ja käytän- teitään ammentaa taiteen piireistä. Kulttuuristen elementtien kierrättämisen hahmottaminen ja ’huomaaminen’ ulottuvuusalueen lainojen ja vihjeiden tunnis- tamista. Taiteissa käytetyt suhteelliset, suorat ja sekaviittaussuhteet koostuvat aiempien sekä uusien teosten suhteessa. Kokemukset määrittävät teosten kulloinkin esteettisesti relevanteiksi kasvavia piirteitä. Merkittäväksi nousee teoksen tarjoama ymmärtämisen prosessi. (Goodman 1976, 262.) Viittaamisen intensiteetti voi olla vihjailevasta väittävään. Käytettävät tekniikat ja muodot kuljettavat merkit- tävyys merkityksellisyyksiä. Esteettisesti huomionsa ansaitsevaan asemaan voidaan nostaa esimerkiksi valitsemalla tietty väri tai äänensävy.

Tulevaisuus on tulemisen tilassa. Latinan futurum tarkoittaa ”mitä on tulossa”. Tuomalla symboleita toistensa joukkoon ja suhteeseen toistensa kanssa, symbolit saavat liittyessään laajempia merkityksiä. Taiteiden kautta jäsenyivät sekä todelli- suudet ja tulevaisuudet. Huomion kääntyminen (vihjeiden havaitsemisena ja oppimisena) yksittäisten teoksien ominaisuuksiin auttaa löytämään samankaltaisia piirteitä myös muissa teoksissa. (Lammenranta 1987, 62, 69–70.) Tarkastelemalla taidemuseoiden kokoelmien, tilojen ja toimintakäytänteiden viittaussuhteita vaeltamalla taiteen vaikutusten piireissä, tulevaisuudet aukeavat suunnista, joissa joukko taiteilijoita näkee tai on nähnyt viittaamisen arvoista. Henkilökohtaisten ja esteet- tisesti relevanttien ominaisuuksien kautta tulevaisuuksille rakentuu näiden mukaista arvopohjaa. Taiteiden tavat antaa tietyille tulevaisuuden symboleille merkityksiä tuottavat kokemuksellisesti ja esteettisesti erityistä ymmärrystä tulevaisuuksista samalla rakentaen niitä. Merkitykselliseen panostetaan aikaa ja siihen sitoudutaan, joten sen todennäköisyyttä toteutua kasvaa.

Taiteet käsitteellistävät itseään omien perinteidensä mukaisesti. Tilan tekeminen ’kaikkien tapojen’ moninaisuudelle rikastuttaa ajattelua ja tavoitettavia tulevaisuuksia. Ajattelun assosiaatiot ja mielikuvitus ovat aistitiedon uudelleen järjestelyä, esteettistä abstrahointia. Ymmärtämisen tapana se konkretisoi uudelleen kulttuurisia tapojamme määrittää ja muodostaa käsitteellisiä sekä toiminnallisia rajapintoja.

Boaventura de Sousa Santosille (2018, 126–129) epistemologinen mielikuvitus on tiedon ja taidon, elämän ja tutkimuksen ymmärtämistä yhtenä ja samana. Yllättävien näkökulmien hyväksyminen ja kuvittelu on tietämisen tapojen avaamista ja positioiden antamista. Vallitsevien suhteiden, positioiden ja käsitysten aktiivinen toiminnallinen muuttaminen heijastuu ajattelutapojen ja arvomaailmojen kautta tulevaisuuksiin. Taide- museoilta instituutioina ja yksittäisiä taiteilijoilta epistemologinen mielikuvitus edellyttää taiteen arvojen ja rajojen määrittelyiden purkamista. Tulevaisuuksien tekemisessä siltojen rakentamisen sijaan pohditaan moninaisia tilanteisiin soveltuvia ylittämistapoja. Jollekin ja joskus vuotava lautta on rationaalisempi vaihtoehto kuin betoninen yhteystapa. Toiseuden ymmärtäminen on toisin toimista. Aluksi ehkä performatiivisesti, mutta tulevaisuudessa osana haluttua arkea.

Taidemuseoiden tavallisessa jokapäiväisyydessä kokoelmien teokset ovat tulevaisuuden taideteoksen siemeniä. Perinteet ja traditiot ovat uusien teoksen perimässä, joka toisiin traditioihin yhdistyneenä siirtyy seuraavien teoksien ilmasuihin. Teokset ovat tässä mielessä myös itse aina tässä hetkessä olevia tulevaisuuksia menneisyyksien päällä. Taide asettuu osaksi sekä olemassa olevia että myöhemmin syntyviä tulevaisuuksien teoksia ja niiden ympäristöjä. Ennalta määräämättömän jatkuvassa muutoksen tilassa ympäristöt antavat ja ottavat merkityksiä taiteen tekoihin. Taidemuseoiden dynaamisuus on pohtivaa, viipyvää ja kypsyyä. Ympäröivän maailman esittäminen oman aikakauden ja mielenkiinnon mukaisten kategorisointikäytänteiden kautta auttaa hahmottamaan omaa maailmankuvaa ja mahdollisia tulevaisuuksia. Vallitsevat käytännöt vaikuttavat tilan kokemiseen ja tulkintaan. Avointen merkitysten muokkaajaksi ja maailmankuvan ilmentäjän tilaksi museoiden näyttelyt ovat näkökulmallisia puheenvuoroja.

Rakennuksina taidemuseot kantavat itsessään kulttuurihistoriallisia merkityksiä. Rakennuksen rajaama tila muotoutuu omanlaiseksi tilaksi liikkeen kautta. Paikallaan olevassa katsomisessa korostuu audiovisuaalisuutta, kun tilassa liikkuminen kytkeytyy kehollisuuteen. Aikaulottuvuuksien tullessa mukaan historian saapuu tilaan. Viipymisen ja siirtymisen tanssi monipuolistaa aisteihin perustuvaa havaitsemista ja mahdollistaa ajattelulle useampia tapoja avautua. Tilan mahdolliset aiemmat käyttötavat kehystävät merkityksellistämisen prosesseja. Tila viekoittelee muistamaan ja hillitsee unohtamasta vaikuttaessaan esineisiin ja niiden keskuudessa liikkujaa. Teokset ymmärretään ja tulkitaan suhteessa toisiinsa, tilaan ja kulttuurin kulkijoihin. Kokoelmien, tilan ja vaeltajien elämänkaareen liittyneet tapahtumat kiinnittyvät ja siirtyvät kaikkien mukana. Teoksista ja niiden symboloimasta tulee jaettava julkista.

Tilallisena vuorovaikutuksena näyttäytyvä museoissa käyminen on tulevaisuuksien kollaasien sommittelua. Arkkitehtuurin tilan rinnalle ilmestyvät muuttuvan materiaalin ja sosiaalinen. Myös tulevaisuuksia määrittävät mahdollistaen ja rajoittaen nämä kolme tilallista aikaa (ajallisuutta hetkenä ja ikuisuutena) kiinnittävää ja näkökulmallistavaa elementtiä. Hallitessaan tilaa ja kokoelmia taidemuseot luovat mahdolliset arvot ja niiden toimintakehykset. Tulevaisuuksien työstämisessä taiteeksi määritellyn esineen merkityksistä osittainen luopuminen ja uudelleen luominen tapahtuu näytteillepanon ja tilallisen kokemisen kautta. Tulevaisuudet taidemuseoissa koetaan ja tulkitaan näyttelykokonaisuuksien tavoin eri tavoin eri aikoina ja elämänvaiheissa. Tulevaisuuksien `tuottaminen` on arvoperustaista aineettomien hyödykkeiden tuottamista. Michel Foucaultin (1970) mukaan merkitysten muotoutuminen on historiallisesti jatkuvasti liikkeessä.

Museoiden kokoelmien, tilan ja toiminnan tuottamat mielikuvat, pohjautuvat museon luomaan maailmankuvaan ja sen puitteissa esittämiseen. Teokset muistut- tavat tarinoista ja auttavat hahmottamaan historiaa, nykyisyyttä ja tulevaisuutta. Tästä kokonaisuudesta ponnistavien tulevaisuus mielikuvien todellisuus on vaihte- levan suhteellista ja subjektiivista. Kokoelmiin perustuva materiaalin kulttuuri on museoiden toimintatapojen perustana. Taiteen valitsemisen, dokumentointi, esittä- minen ja dokumentointi heijastuvat nykyisten maailmankuvien ymmärtämiseen ja tulevaisuuden maailmojen mahdollisuuksiin. Uudet metaforat korvaavat vanhoja ja ajattelumalleja käsitteellistetään uudelleen. (Lakoff and Johnson 1999, 92).

Tulevaisuusperintöverstailu on `uudellistamisprosessin` tökkimistä, suuntaamista ja nopeuttamista.

Toimintaa määrittävä sosiaalinen ymmärrys on tiedon systemaattiseen järjestämiseen liitetyn hallinnan ja ymmärtämisen uskomusten haastamista. Foucaultin (1970, 32) mukaan tietäkkeen on tulkittava. Luokittelu on aina tulkintaa, joka muuntaa näkyväksi asioissa puhumattomana ja lepotilassa olevaa. Tulevaisuuksien tekeminen on henkilökohtaisen toivottavan ja yhteisen tärkeän kommunikaatiota ja esteettistä tietämistä. Tunteet ja muistot välittävät tulevaisuustietoa arvokkaiksi koetuista kokonaisuuksista.

Museoille aikojen kuluessa kypsyneet tehtävät ja instituutioina ylläpitämät sivistyskäsitteet ovat lähtökohta sen omintakeisille ajattelu- ja toimintamalleille. Historiallisuuden merkityskenttien lisäksi taidemuseoissa ovat läsnä taiteiden merkitysmaailmat. Taide luo moninaista ja moniselitteistä mahdollista tietoa, joka ei edellytä eikä pyri antamaan yksiselitteisiä merkityksiä. Merkitsemisen tapoina taidemuseoiden kokoelmat, tilat ja toimintakulttuurit tarjoavat ristiävän lomittuvia tulevaisuuksien ymmärtämisen tapoja. Ajatukset ja käsitteet mahdollisista tulevaisuuksista kulkevat taiteiden kautta.

Taiteissa tilassa olevat kehollisen tietäminen tavat yhdistyvät abstrakteihin ajattelun prosesseihin. Taide tuottaa monialaista ja -ulotteista ajattelua ja yhteiskuntaa muuttavaa tietoa. Taiteen tutkija Ellen Dissayanaken mukaan taide saattaa luoda tietoa, joka vaikuttaa irrationaliselta sitä kuitenkaan olematta. Vaikka tieto ei istuisikaan suoraan arkipäiväiseen ajatteluun, se on merkityksellistä sekä kokemuksena että tietona. Työkaluina tulevaisuuksien avaamisessa taidemuseo ja taide ovat filosofi Alva Noë (2019) mukaillen outoja. Yhdessä nämä antavat tilaa katsoa ja ymmärtää pysäyttämällä arkirutiinejamme.

Tulevaisuuksien tekeminen on merkityspäivittämistä. Ihmisyys, elämäntavat ja selitysmallit nostetaan aina sukupolvittain uudelleen tarkasteluiden kohteiksi. Elämiseen liittyviä suuria teemoja käydään läpi hetken tietämysten ja ymmärrysten kautta. Tulevain työstämisen on taitoa ja ajankäyttöä sekä huomion ja ajatuksen kiinnittämistä käytettävän materiaalin kautta kirjaimellisesti käsilläolevaan aavistukseen. Materiaalin ominaisuudet sitovat kokokehollisen huomion ja prosessin lopputulos irrottaa tehdyn nykyhetkestä. Tulevaisuus on esitettävissä eri ajankohtina ja toisissa ympäristöissä.

Taidemuseoissa ja taiteissa tulevaisuus, kuten taide itsessäänkin, on yksi olemassaolon muoto mennessä, hetkinä ja tulevaisuuden tapahtumina. Tulevaisuus on ihmisyyttä ja yksi tapa olla olemassa. Taiteiden tilanteissa korostuvat merkitykset ja merkityksien muodostaminen. Kehollinen yksityisyys muuntuu käsitteelliseksi julkisuudeksi, tulevaisuuksiksi. Taiteen kielet yksityisen ja julkisen välillä liikkuvina mahdollistavat tulevaisuuksien tutkailun, kokeilun, jakamisen ja tulkitsemisen.

Taide on tulevaisuuksien koejärjestely ja reflektion väline. Tulevaisuus on itselle toivottuna tehty peili ja sen kautta sommiteltava peilikuva katsoa, kuulla ja nähdä. Henkilökohtaisina valintoina tulevaisuudet ovat läpinäkyvää yksityistä merkityksenmuodostusta ja itsemme katsomista toisten katseiden edessä. Sisäisen konkretisoiminen taiteiden käytäntöjen kautta on haluttujen tulevaisuuksien kulkemista yksinäisestä intuitiivisesta assosiaatiosta vaiheittain kohti useamman henkilön jakamaa käsitystä reaalisista tulevaisuuksista. Taiteen teokset laajentavat kohtaamisten mahdollisuuksia ja muotoja. Itsenäisenä elämäänsä jatkavissa ja kantavissa teoksissa säilyvät tekijänsä sisäisyys ja intentiot merkkeinä tekemisen ja ajankäytön mielekkyydestä.

Taiteen ja taiteellisen ajattelun innokasta vimmaisuuksia tuottavien hetkien oivallukset, tunnistaminen ja jakaminen ajan ja tilan kulttuurisissa kategorioissa ketterästi keinuen. Antamalla olla ja asemoimatta taiteiden kautta tulevaisuudet näyttäytyvät universaaleina, ajattomina ja ikuisina. Tulevaisuusperinnön näkökulmasta sukupolvilta toisille periytyvistä toistuvista prosesseista osasta muotoutuu aikaa määrittäväksi ja osa siirtyy marginaaliin. Taide kantaa mukaan vihjeitä aiempien sukupolvien tavoista ja arvoista. Inhimillisesti ajatellen tulevaisuuden pohdinnoissa on kyse kuolemattomuudesta eri pituisten jälkien jättämisestä.

Taide on keino tuntee ja tarkastella tulevaisuuksia taidemuseoissa jaetun historian kautta kokemalla asioita samanaikaisesti useista perspektiiveistä. Tulkinta tarjoaa erilaisia mahdollisuuksia samanaikaisesti. Museon

ja esineen suhteen tarkastelussa näkökulman valitseminen on olennaista. Tulkinta on läsnäoloa ja tulevaisuuksien aukeamista juuri minulle tässä hetkessä. Tulkinnat perustuvat aikaisempiin ja olemassa olevien kulttuuristen tekstien sisältöön ja muotoon. Tulevaisuuden tekeminen on kohdattavien tekstien (teosten, esineiden, kuvien, äänien) henkiin herättelyä, merkityksellistämistä itsen kautta kuljetettuna sekä välittämistä muille.

Tulkinnan tueksi, sitä kantamaan, painottamaan ja muuntamaan eri taiteiden muodoilla on tarjottavaan useita sävyttämisen tapoja. Tulevaisuuksien tekemistä tulkintana helpottaa, kun tuntee kulttuuristen tekstien kertomaa, keskittyy yksinkertaisiin ja selkeisiin painotuksiin sekä tekee tulevaisuudesta itsensä näköistä.

Taidemuseoissa tulevaisuustulkintojen rakentaminen käynnistyy itselle merkityksellisen kulttuurisen tekstin analyysillä ja sen selvittämisellä, mistä teksti kertoo. Tekstien valinta voi olla tietoisista, esimerkiksi omiin mielenkiinnon kohteisiin perus- tuvaa tai tiedostamattomampaa altistutumista tilassa oleville teoksille ja muille ihmisille. Monipuolisuus ja -merkityksellisyys mahdollistavat itselle soveltuvien ja joustavien tulevaisuuksien koostamisen. Tulevaisuuden tulkinnat vaihtelevat tilanteisesti mielen-, elämän- ja esiintymistila mukaan, perustekstin eli pääsuunnan kuitenkin säilyessä. Tulevaisuuden toiveet ovat tunnistettavissa itselle ja tarkentuvat reflektoinnissa elämäntilanteisiin. Subjektiviisen kokemukset pohjautuvat keholliseen kokemukseen (Lakoff and Johnson 1999, 45, 93). Taidemuseoissa tulevaisuuksien kehkeytyminen on sekoitus kulttuuristen tekstien merkitystä itselle, tekstien herättämiä tuntemuksia ja tekstien esittämistä toisille omana tulevaisuutena. Taiteen tiloissa toimiminen edesauttaa muun todellisuuden, maailman ja kulttuuristen rakenteiden nohtamista samalla helpottaen heittä- tymistä itsetehtävien tulevaisuuksien vietäväksi. Oman elämäntilanteen ja ympäristön tapahtumien mukaisesti ajankäytön ja paneutumisen intensiteetit vaihtelevat täydestä irti otosta hienosäätöön, virittelyyn ja suuntaamiseen.

Tulevaisuuksien merkityksiä luodaan taidemuseon käsillä olevan esineistön kautta. Kokoelmien esittäminen näyttelyissä ja muissa taidemuseoiden työmuodoissa heijastelee perspektiivejä aikakauden kysymyksiin. Kokoelmat ja esineet eivät pelkällään kommunikoi tulevaisuusnäkökulmia. Valittuina käytettävien esineiden merkitykset rakentuvat suhteessa niiden esittämisympäristöihin sekä tilallisina että ajallisina ulottuvuuksina.

Suhteet ja kohtaamiset ovat olennainen osa tulevaisuuskokemuksia ja niiden innostamana muodostuvia merkityksiä. Näkökulmien joustava valinta ja vaihtelu ovat oleellisia tulevaisuusorientaatioon perustuvalla ajattelulla ja toimijuuksilla. Tulevaisuuksien tulkinnat muodostuvat näkökulmien valinnasta ja niiden tarkastelusta taiteiden ja taidemuseon taide- ja kulttuurihistorian kyllästyvän tienäkö- kulman kautta suhteessa omaan elettyyn historiaan. Tulevaisuudet ovat vihjeisiin pohjautuvaa tunnistamista ja toteuttamista. Taiteelliseen tunnistamiseen perustuva tulevaisuustyöskentely noudattelee taiteen estetiikkaa ja muotokieltä. Filosofin Hannah Arendtin (1958, 8) lausahdus ”olemme kaikki ihmisinä samanlaisia siinä mielessä, että yksilöinä olemme kaikki erilaisia” tavoittaa yhdenvertaisuuden ja ainutkertaisuuden ajatukset, jotka löytyvät myös tunnistamisen taustalta. Tulevaisuuksien vapaa eri aikakaudet huomioiva tekeminen itselle mielekkäällä tavalla on demokraattista elämää kunnioittavaa taiteellista tunnistamista.

Tunnistaminen on alustavan varovainen ja tunnusteleva tulevaisuuksien lähestymistapa taiteiden altistaman toimijuuden kautta. Tunnistamiseen liittyy ajatus erityisenä näkemisestä ja kuulemisesta (Ulvinen 2012). Taulu tai toinen ihminen eivät pelkällä läsnäolollaan lähtökohtaisesti pakota mihinkään. Äärellä olemisen herät- tämät tuntemukset suuntaavat mielenkiintoa ja innostaa ajattelemaan tulevaisuuksia suhteessa itsen ja toisiin. Tunnistamiset muodostavat näkökulmina suodattimia, joiden läpi tulevaisuuksia työstetään.

Tulevaisuuksien tekemisessä ollaan jonkin uuden ja tuntemattoman äärellä. Muotoutumassa oleva tulevaisuusteoksen kehityssuunta aavistetaan ennalta vain liukuvan hetkittäin sotkuisen sumeasti. Taiteellisessa prosessissa selitykset, tulkinnat ja määritelmät korvaa keskusteluiden avaaminen ja

mahdollisten näkökulmien antaminen. Teoksessa, kuten tulevaisuudessa, tulee esiin aikaisemmin tuntematonta ja vasta teoksen mukana syntyvää. Tulevaisuudet ovat jatkuvan tulemisen ja tunnistamisen tilassa, joiden taiteelliseen tunnistamiseen osallistuvat määrittelevät ja esittävät itseään yhdessä sekä suhteessa toisiinsa. Läsnaolevilta toisilta saatava palaute ja suhtautuminen muokkaavat yksilön itseymmärrystä samalla sujuvoittaen tulevaisuuksien muotoutumista ohjaavia valintoja. Henkilökohtaisen tulevaisuuden hyväksyminen on yhdistelmä toisten katseiden edessä olemista toiveena tulla ymmärretyksi sekä huolta siitä, miten muut minut näkevät.

Tunnistaminen on aktivismin kaltaista toiminnan ja symbolisen kautta omilla teoilla tulevaisuuteen vaikuttamista ja muuttamista. Taiteet perustuvat subjektiivisiin tuntemuksiin ja kokonaisvaltaisiin aistikokemuksiin ei-tietämisen äärellä. Tulevai- suuksien tekemisessä asetetaan olemaan ja kohtaamaan yhdessä tuleva. Asettuessa asiantiloihin ja luopumalla selittämispyrkimyksistä, vastaukset vaihtuvat vaihtoeh- toisuuksien tarkasteluun. Taiteiden kautta on mahdollista käsitellä myös tulevai- suuksien kokemuserustaista tietoa ja sanallisen artikuloinnin ulkopuolelle jääviä altistumisia ja aistimuksia.

Tulevaisuudet ovat jatkuvan performoinnin alaisia prosesseja. Tunnistamisen dynamiikat vaihtelevat ja niiden tunteminen edellyttää kontekstuaalista ymmärrystä. Taidemuseoiden kokoelmat ja fyysiset tilat kehystävät taiteiden luomia kokemuksellisia ja toiminnallisia tiloja. Tulevaisuuksien tunnistaminen ja hyväksyminen tunnustaminen saavat merkityksiään jo menneestä löydettyinä vihjeinä, nykyisyyden olemassaolevista samankaltaisuuksista ja tulevaisuuksien kuviteltavissa olevista mahdollisuuksista. Yhteiskuntafilosofi Charles Taylorin mukaan vasta- vuoroinen tunnistaminen on yhteisöjä koossapitävä voima, eettinen ymmärrys ihmisarvosta ja yhteisöllisyyden merkityksestä. (Taylor 1992, 64.)

Taiteissa ja taiteiden kautta kehkeytyvät todellisuudet ovat päättymättömiä prosesseja, osallistujensa oloisia sotkuisia tulevaisuuksia. Taiteelliset prosessit muistuttavat arjen ajattelua ylittävää hermeneuttista ymmärtämisen kehää.

Pyörähtääkseen aina uudelleen kehä kaipaa taidekokoelmien teoksia. Liike toistuu, vain mukaan otettavat, ehdivät ja pääsevät vaihtuva. Taidemuseot luovat jatkuvuutta vähitellen ilmaantuville laajentuville ymmärryksille, jotka ovat osallistujien toivo-mien kehityssuuntien mukaista selkenevää tulevaisuutta. Filosofin Dieter Merschin mukaan taideteos näyttää ja paljastaa ilmiöitä. Taideteos on olemassa ainoastaan aistien avulla havaittavissa, näkemällä, kuulemalla ja tuntemalla tavoitettavissa muodoissa. Teoksesta syntyvä ajattelu on ilmaistavissa ainoastaan kyseisen muodon kautta ja sen oikeellisuus on arvioitavissa suhteessa taiteiden tietoon. Taideteos muodostaa omaa maailmansa määrittäen itse sen piirissä on totta olevan asettamallaan kriteereillä (Mersch 2017; 2015).

Taiteelliseen ajattelun ja työskentelyn tulevaisuusverstaat perustuvat taiteiden kautta tunnistamiseen näkökulmana, asenteena ja toiminnan tapana. Tulevaisuus- orientaatiot ja niiden konkretisointipyrkimykset perustuvat tunneperäisiin siteisiin taiteiden kanssa. Taiteiden ihailun kyllästävä sosiaalinen ajankäyttö on hetken heittäytymisiä kulttuurisesti koetun rationaliteetin ulkopuolelle. Arkipäiväinen tulevaisuuseskapismi tulevaisuuksien samanaikaista tuottamista ja toteuttamista. Taiteiden, tulevaisuuksien ja toimijoiden välillä on ja muodostuu uusia vasta- vuoroisia sitouttavia suhteita tapahtumaperustaisesti.

Kehittelijöiden kohtaamiset taidemuseoissa ovat laajentuvia mahdollisuuksia myötävaikuttaa tulevaisuuksiin ja vahvistaa affektiivisia yhteyksiä. Affektiivinen on merkitykselliseen sitoutunutta rationaliteettia sekä kollektiivisen varmuuden hake- mista, antamista ja saamista. Taide yhteisenä jaettuna ja turvallisena kehyksenä sujuvoittaa tunnistamista. Tulevaisuuksien tekemisessä on kyse yhteenkuuluvuuden tunteen tuottamisesta ja ylläpitämisestä taiteiden käytäntöjen kautta. Tunni- taminen on mahdollisuuksien näkemistä kulloisessakin hetkessä esiin nousevista asioista ja ympäristön vinkeistä. Taideteosten äärellä rakentuva yhteenkuuluvuus käynnistyy tekemällä yhteisiä huomioita samaan suuntaan kääntyvien katseiden alla. Taiteellinen tulevaisuuksien tunnistaminen on spekulatiivisia perspektiivejä, joiden kautta käännellään tilanteiden ja tapahtumien merkitystä itselle ja muille.

Työskentelyyn varatun rajatun yhteisen ajankäytön vuoksi tilanteiden vaiheistaminen on perusteltua. Nopeuttamisen ja kaiken kattavuuden sijaan pyritään pidentämään viivähtelyä tärkeiksi koettujen asioiden äärellä. Huomiota käännetään ja kiinnitetään kerrallaan vain muutamiin valitun teeman kannalla keskeiseksi koettuihin tekijöihin. Tulevaisuudet toteutuvat ja kuluvat ainutkertaisina jokaisessa käytetyssä arvokkaassa ajanhetkessä. Toistettavan työmenetelmän tai ajatusmallin korvaa etukäteen alustavasti hahmotellut mahdolliset suunnat sekä näiden saavuttamiseksi tunnistamista tuottavien tilanteisten toimijuuksien tukemisen tavat. Taide- museot ja taide muodostavat eri tilanteille yhteisiä piireitä, joiden puitteissa jokaisessa kohtaamisessa ollaan kukin omalla tavallaan ja tyylillään. Tunnistaminen on kudos tutunoloista, aiemmin tavattua, aktiivista huomaamista ja huomatuksi tulemistä.

Taide ja taidemuseot ovat merkitysiltoja oman ajan ja museoesineen ajan välillä. Sommiteltaessa tulevaisuuksia taiteiden kautta luodaan merkityksiä nykyisestä ja kerrottavasta ajasta lähtien. Tulevaisuuksien tarkastelu on liikettä omien ja menneisyyden aikalaiskäsitteiden välillä. Nykyisyyden ja tulevaisuuden selitysmallit ja toimintatavat saavat selityksiään suhteessa menneisyyksiin. Tulevaisuudet ovat näkemyksiä nykyisyyksien kautta tarkastelluista menneisyyksistä. Menneisyyteen suuntautuminen on oman historiallisen kontekstin uusintamista. Myös nykyisyyksien vaikutukset tulevaisuuksien katsomis- ja tulkintaprosesseihin ovat historiallisia.

Taiteellinen ajattelu ja työskentely on merkitysten käsittelyä ja osittaista käsitteellistämistä. Tulevaisuuskokonaisuuden palaset löytävät työskentelyn aikana juuri ennen käyttöönottoa oman paikkansa. Käsillä olevissa tilanteissa tehtävät valinnat kiinnittävät meneillään olevaa aikakautta tarkasteltavaan tulevaisuuteen. Prosessin osana ovat tekijän henkilökohtainen aika ja siihen tarrautuvat oivallukset. Tavoitteena on ilmaista merkitysten muuttumista jatkuvana liikkeenä pysyvien näkökantojen sijasta. Ajatuksellisesti muotoutuessaan ja ajallisesti tullessaan saavutettu todellisuus on aina osittainen yllätys kaikesta suunnittelusta huolimatta.

TAITEIDEN TULEVAISUUSPERINTÖÄ

Tulevaisuusperintöä toteutetaan tekemisen, kokemuksellisuuden ja ajattelun kautta. Kietomalla purkaen ja uudelleen sommitellen ajattelua sekä toimijuutta. ”Jos ei nyt meillä vielä, niin mikseipä tulevaisuudessa. Onhan näin ennenkin ajateltu ja nytkin jossakin muualla” -asenne avaa teitä tulevaisuuksille tulla. Tulevaisuuksien tekeminen on aktiivista valinneiden ja vallitsevien kysymysten koostamista sekä toimijuuksien suuntaamista. Tulevaisuudentutkija Roy Amaran (1981) mukaan tulevaisuus muotoutuu lukuisista vaihtoehdoista tämän hetken teoissa. Tulevaisuus on ennalta määräämätön ja sitä ei voida ennustaa.

Tulevaisuus on kaukonäköistä ennakointia ja tähtäimien asettamista kohti merkityksellisiä maaleja. Valittujen kohteiden puitteissa ennakoidaan tapahtuvaa ja mitä se edellyttää. Toteutuvaa tulevaisuuteen lähdetään liikkumalla nykytilasta tulevaisuuteen menneisyyksien muotoiluna. Tulevaisuus on moninäkökulmaista ja -aika- jaanallista eri elämänmuotojen mahdollistamista.

Hahmottelemalla toivottavia, mahdollisia ja todennäköisiä tulevaisuuksia rakennetaan suhde muutoksiin ja muuttumattomuuksiin ajallisuuden puitteissa. Todellisuuksia hahmottaessa ja havainnoitaessa tulevaisuutta sitä itsessä ei ole olemassa, mutta sen menneillä ja nykyisillä palasilla voidaan sommitella. Sotkuisuus, epämääräisyys ja epävarmuus ovat osa elämää ja näitä koosteita. Tulevaisuus on mielikuvia ja käsityksiä eteenasettavista tapahtumista. Tulevaisuudentutkimuksessa puhutaan useista vaihtoehdoista tulevaisuuksista (Niiniluoto 2017).

Vaihtoehdoisia tulevaisuuksia voidaan jäsentää todennäköisiin, mahdollisiin ja kuviteltavissa oleviin tulevaisuuksiin. Kaikissa näissä tulevaisuusmuodoissa voi olla toivottavia, vältettäviä ja neutraaleja tapahtumia. Koska voimme vaikuttaa tulevaisuusiin teoillamme ja valinnoillamme, on tärkeää tietää, mikä

on mahdollista, mikä on todennäköistä ja mikä on toivottavaa. Arvojen ja arvokeskustelun merkitys on tulevaisuuden vaihtoehtojen pohtimisessa väistämätön (esim. Amara 1981; Niiniluoto 2017).

Jäsentäessään todellisuutta taiteissa käytetään ilmaisevia ja tulkitsevia tapoja. Taide voi esittää todellisuutta konkreettisesti tai kuvitteellisesti käyttämällä kommuni- kaation koko kirjoa (visuaalisesti, sanallisesti, äänellä, liikkeellä). Symbolien, allego- rioiden ja metaforien kautta taitelijat ilmaisevat abstrakteja kulttuurisia merkityksiä (yhteisesti päätetty tulevaisuus) tai yksilöllisiä kokemuksia (tulevaisuus toiveina, haaveina ja päämääränä).

Taiteissa voidaan abstrahoida ja kokeilla todellisuuden rajoja purkamalla kohteita ja muotoja sekä luomalla niistä uusia järjestyksiä. Erilaisia tekniikoiden, materiaalien ja ilmaisutapojen kokeileminen tuottaa ja tekee näkyväksi uusia näkökulmia mahdol- listaen tulkintoja todellisuudesta ja tulevaisuuksista niiden osana. Taide on myös kriittistä ja reflektovaa tarjotessaan vaihtoehtoisia todellisuuksia tulevaisuuksien valinnan perustaksi. Vallitsevien käytänteiden ja ajatusmallien avaaminen herättää keskustelua tärkeistä koetuista aiheista.

Taiteiden ilmaisukeinot välittävät ja herättävät tunteita. Näkökulmiin ja valintoihin liittyy tunteita sekä henkilökohtaisista kokemuksista kommunikointia. Kokemukset heijastuvat ymmärrykseen maailmasta sekä ajattelun ja valintojen kautta tulevaisuuksiin. Pyrkimys esteettisyyteen liittyy taiteissa kauneuden, miellyttävyyden ja kiinnostavuuden teemoihin. Kauneuden merkitykset vaihtelevat kulttuurista, yksilöstä ja kontekstista riippuen.

Kauneus on hyvettä, moraalisia arvoja ja eettisiä periaatteita. Subjektiivisuuteen ja henkilökohtaisiin mieltymyksiin perustuvat kauniiksi pidetty on vaalittavaa ja nautintoa tuottavaa tasapainoista harmoniaa. Tulevaisuuksien näkökulmasta kaunis (ajatus) on jotakin sellaista mitä toivotaan itselle ja halutaan antaa eteenpäin toisille. Annettava paketoidaan perinnöksi.

Tulevaisuus on perintönä edeltävän sukupolven arvokkaan pitämisen siirtämistä seuraaville. Materiaaliset tai aineettomia asiat ovat osa yksilön tai yhteisön identiteettiä ja historiaa. Aineellinen perintö käsittää materiaalista ympäristöä ja esineistöä. Aineeton perintö on kulttuurista ja henkistä perintöä, kuten tietoja, taitoja, käytäntöjä ja tapoja. Perinnöllä voi olla sekä taloudellista että kulttuurista arvoa. Tulevaisuusulottuvuudessa elinmahdollisuudet luonnon ja ympäristön tilana ovat keskeisiä esteettisiä arvoja.

Taiteiden keinoja konkretisoida esteettistä tulevaisuutta ovat muun muassa tasapainoiset symmetriaan ja harmoniaan perustuvat rakenteet ja muodot, luonnollisuuteen ja luontoon perustuvat esittämistavat. Kestävyys on kauneutta ja tulevai- suuksien tekemisessä keskeinen aineeton arvonnousua määrittävä arvoulottuvuus.

Tulevaisuusajattelu on mielikuvitusta ja luovuutta. Mahdollisten tulevaisuuksien tekeminen on pyrkimystä murtautua nykyhetken rajoitteista ja kuvitella tulevaisuuksien potentiaaleja Toisenlaisten todellisuuksien kuvittelu on visiointia ja polkuja aktiiviseen tulevaisuuden tekemiseen. Tulevaisuuspolut ovat reaalisten ja mielikuvit- tussellisten elementtien päällekkäisiä.

Mielikuvittelu on taiteellista ajattelua, muutosten ennakoimista ja toivottavan tulevai- suuden ideointia. Professori Juha Varto (2018) kiteyttää upeasti: taiteen tutkimus tuottaa mitä vain. Tulevaisuuskuvia sommitellaan tämänhetkisen ymmärryksen rajoissa. Vaihtoehtoisen tulevaisuuksien pohdinta helpottaa nykyhetken mahdollisuuksien havaitsemista ja niiden hyödyntämistä tulevaisuuksien palasina. (Rubin 2004; Dufva 2018)

Taidemuseoissa tulevaisuuksia rakennetaan kohtaamisissa toisten ja taiteiden kanssa. Ruumiillisuuden kautta aistimellisuutta ja materiaalisuutta tulevaa tuodaan eri keinon tekstuaalisuuden piiriin. Arjen

merkityksellistämisen hetkissä kesken- eräisyyksiä ja käsitteellistymättömyyksiä kiinnitetään tuttuuksilla valittuihin subjektiivisiin mahdollisiin maailmoihin. Tulevaisuudet rakentuvat näissä-näistä ajallisen selkeyden kokemuksissa mieltymysten kehystämisenä sekä hetkittäisinä selkeyden kokemuksina. Tulevaisuuksilla ei tarvitse olla kausaliteetista johdettavaa syytä, ja taiteissa on mahdollista luopua pyrkimyksestä tyhjäksi selittämiseen.

Tulevaisuustyöskentely on tekemiseen perustavaa subjektiivista tiedonmuodostusta, joka tiivistyy yhteiseksi jaetuksi tiedoksi. Taide on tapa hankkia tietoa, joka koostuu hankituista käsityksistä inhimillisestä todellisuudesta. Tulevaisuustieto on henkilökohtaisiin tunnerakenteisiin perustuva taiteellisesti perusteltujen julkisten uskomusten kooste. Dosentti Marjaana Lindemanin (1997) mukaan positiiviset tunteet heijastelevat niiden taustalla olevia arvioituja hyötyjä. Rationaalinen operoimaan abstraktiin tietoon ei yleensä liity henkilökohtaisia.

Taide on subjektiivinen, tekijälähtöinen näkemys maailmasta ja tapa hahmottaa maailmaa. Taiteen taustalla on ihmismielen moniulotteinen, elämykselliselle tiedolle ja vaistonvaraiselle näkemiselle perustuva tunteen rakentama maailmankuva. Taidemuseo kontekstissa tulevaisuudet jaettuina selitysmalleja, jotka vahvistavat tunnetta resonoinnista toisten kanssa jaettaessa jotakin itselle oikealta tuntuvaa ja henkilökohtaista.

Tulevaisuuksissa ei ole vielä olemassa olevia käsitteellistymiä. Yhteisen käsiteapparaatin puuttuminen saattaa ilmetä aluksi outoutena ja erityisyytenä, vaikka alkuperäinen jaettu kokemustilanne olisikin ollut sama. Tulevaisuustyöskentelyä määrittää käsitteellistäminen näkyväksitekemisenä ja jakaminen toisten kanssa. Kieli, käsitteet, abstrakti ja symbolinen ajattelu heijastelevat kulttuurissa kiteytyneitä kokemuksia. Yhteisön toiminnallisuuden näkökulmasta nämä tiivistymiset ovat kulttuurisesti merkityksellisiä ja sukupolvittain siirtyviä toimintatapoja.

Vielä käsitteellistymättömät ilmiöt sijaitsevat elämyksellisyyksissä, joista käsin operoinnissa taiteiden tarkastelutavoilla on oma erityisyytensä. (Lindeman 1997, 30–31.) Taiteen erityisyyttä on sen kyky tarttua leijuvaan samalla laajentaen kielen käsittelyn piiriin tulevia ilmiöitä luoden ja liikkuen niissä.

Tulevaisuus on nykyhetken jälkeisessä ajassa vielä tuleva, johon kiinnittyy toive olemassaolon jatkumisen mahdollisuudesta. Käsite saa merkitystään vanhasta ranskankielen futur "tuleva, tuleva" ja latinan futurus "tuleva, vielä tuleva". Tahdottuun tilaan liittyy tulevaa ajanjaksoa koskeva päätös ja sopimuksen mukainen tuleva toiminta asiantilan saavuttamiseksi. Kuvailemalla toteutettavia toimia kommunikoidaan tapahtumia, joilla tulevaisuus on olemassa tiettyinä ajankohtina.

Tulevaisuuden spekulatiivisuus on vaihtoehtojen ja mahdollisuuksien moninaisuutta, joissa tuleva on olemassa ja kasvaa. Vielä käsitteellistymättömien olemuksellisuuden on mahdollista tulla jaetuiksi taiteiden käytänteillä, jotka tuottavat tulevaisuuksille sekä kontekstuaalisuutta tulkintakehyksenä että siinä koettavaksi- ymmärrettäväksi tulevaa. Taiteissa kehkeytyvien tulevaisuuksien käsitteellistymisten polut ovat vaihteista kypsyvää konkretisoitumista.

Taidemuseoissa tulevaisuustyöskentely on performatiivista yhteistä ajankäyttöä. Jaksottamista ja vaiheistamista ohjaa osittainen rakenteettomuus ja täysi tilanteisuus. Käytettävissä olevaa yhteistä aikaa päätetään toisiaan täydentäviä teemoja mukaileviksi hetkiksi. Toimintatapa tukee aktiivista osallistumista ja luottamuksen ilmapiiriä totutun todellisuuden kyseenalaistamiseksi. Tulevaisuus tahtotilana on lähtökohtaisesti jotakin muuta mitä on ollut ja mitä on nyt.

Prosessina verstaas on taiteen puitteiden jakamista. Huomion suuntaamista aika- ulottuuteen tulevaisuutena ja ajallisuuteen perintönä. Kokoelmien, tilan ja toiminta- käytänteiden raamittamana osallistujat kokeilevat erilaisia tulevaisuuksia. Todellisuuden mahdollistajana on fasilitoidun prosessin seurailu jokaisen omista lähtökohdistaan käsin.

Tulevaisuuksiin varaudutaan niitä pohtimalla ja suuntaamalla toimintamme kohti toivottuja mahdollisuuksia. Tulevaisuuksia tulee ja menee jatkuvana virtana. Toisen- laisten tulevaisuuksien kuvittelu on merkityksellistä, ”koska vanhat tavat toimia ja vanhat käsitykset tulevaisuudesta eivät auta meitä ratkaisemaan tämän hetken haasteita” (Dufva & Rowley 2022, 9). Tulevan ajattelu ja ennakoiva toimijuus tuottavat yhteistä jatkuvuuden ja turvallisuuden kokemusta.

Verstaat käynnistyvät virittäytymisellä. Taide, tila ja teemalliset asiantuntijoiden alustukset mahdollistavat useita lähestymistapoja ja näkökulmia. Virkkeinä tulevaisuuspohdinnoille vaeltaminen kolmen elementin vaikutuspiireissä antaa aikaa pohtia omaa toimijuutta ja tarkastelutapoja henkilökohtaisena, lähiympäristön ja planetaarisen tulevaisuuksina. Tarkasteltava tulevaisuushorisontti hahmottuu suhteuttamalla se henkilökohtaiseen elämänkaareen ja maailmassa tapahtuneisiin muutoksiin. Tuttu ja hallittavammalta tuntuva lähellä oleva tuntuu todennäköisemmältä ja mahdolliselta. Aiemmin ollut ja nyt oleva on perustana seuraavalle ajatustuokiolle.

Toisessa vaiheessa tulevaisuuksia tarkastellaan tahtotilana suhteessa nyky- syydessä vaikuttaviin tulevaisuuden muotoutumisen muutosvoimiin. Taustalla vaikuttavat ja usein äänen ilmaisemattomat muutosvoimat ovat yhdistelmä kulttuurien päätöksentekoa ja valintoja sekä planetaarisia prosesseja. Tähän hetkeen liittyvät uskomukset, oletukset, tavat ja pyrkimykset tulevaisuutta ohjaavina ovat haastettavissa ja herkemmin ennakoitavissa. Planetaaristen tekijöiden osalta tulevaisuuksissa painottuu adaptoituminen ja sopeutuminen.

Tietoisuus muutoksiin vaikuttavista tekijöistä on lähtökohta tulevaisuusajattelulle. Intensiteetiltään heikoista signaaleista megatrendeihin yltävät tekijät ovat yksittäistä epämääräisistä vihjeistä, tuntemuksista ja kokemuksista kohti jaettuun laaja-alaisia toimijuuksia ja toimintamalleja. Heikko signaali on ”ensioire muutoksesta tai merkki nousevasta asiasta, joka saattaa olla tulevaisuudessa merkittävä” (Dufva & Rowley 2022, 4; Hiltunen 2013, 296). Kumuloituvat tulevaisuudet ovat jaoteltavissa sattumanvaraisiin, ennakoitavina vaikutettaviin ja valittavina toteuttaviin. Muutos- voimia tunnistetaan taidemuseoympäristössä taiteen piirissä kuljeksimalla ja vaikutteita keräämällä.

Taidemuseoissa on mahdollista tarkastella ympäröivää todellisuutta läpileikkauksina ajankohtaiskeskusteluista ennen, nyt ja tulevaisuuksissa. Kokoelmissa ja vaihtuvat näyttelyissä on vihjeitä muutoksista `missä vain`, kuten luonnossa, yhteis- kunnallisissa ilmiöissä, teknologiassa ja tieteen kehityksessä sekä käyttäytymistavoissa. Tulevaisuus on kokonaan uutta tai entuudestaan tuttua, jota sovel- letaan uudella tavalla tai muuttaneessa ympäristössä. Seuraavaksi havaitut ja hahmotellut todellisuudet tulkitaan suhteessa muutostekijöihin.

Tulkintavaiheessa todellisuuksia ryhmitellään toivottaviin ja epätoivottaviin sekä pohditaan niiden todennäköisyyksiä oman tai laajemman yhteisön toiminnan kautta realisoituvina. Tulevaisuusituja näkökulmallistetaan ympäristön ja yhteiskunnan kautta. Lopuksi mietitään miten omalla toiminnalla voi edesauttaa toivotun tulevaisuuden toteutumista. Tulevaisuuksia kypsyy ja realisoituu ajattelun suuntaisina, koko prosessin aikana muokkaantuvina toiveina ja toimijuuksina.

Tulevaisuustyön kehittämissympäristöinä ja toimijoina taidemuseot tarjoavat aikaulottuvuutta muutoksien ymmärtämiseen. Museot soveltuvat hitaiden sivistyksessä tapahtuvien muutosten tiloiksi. Kypsymisen vaikutukset ajatteluun, toimijuuksiin ja institutionalisoituihin kulttuurisiin käytänteisiin ovat perustavan- laatuista. Jatkuvan kasvun arvopohja korvaantuu adaptoitumisen ajatuksella.

Sivistysihanteiden päivittäminen algoritmien aikaan tarkoittaa yksilökeskeisen sivistyskäsitteiden laajentumista inhimillisen ja ei-inhimillisen rinnakkaisuuteen. Tulevaisuudessa inhimilliselle ymmärrykselle näyttävä luonnon sumentuminen osaksi ekososiaalisen sivistyksen muuttuvaa ja adaptoituvaa olemusta. Teokset ovat heikkoja signaaleita uusista ajatuksista ja ratkaisuehdotuksista, jotka haastavat miettimään vaihtoehtoja tulevaisuuksille (Hiltunen 2013, 302).

Tulevaisuusperintöä luodaan taidemuseoissa esteettisestä aineellisesta ja aineettomasta kulttuuriperinnöstä. Taidemuseon tiedoista, taidoista ja teoista rakentuu tulevaisuuden uudelleenajattelua, joka on tapahtuvien muutoksen suuntaamista kulttuurin ihanteiden ja arvojen mukaisesti. Näistä ammennetaan keinoja toivotun tulevaisuuden tavoitteluun.

Tulevaisuutta aktiivisesti muokkaava sivistystyö laajentaa sivistysihannetta vihreän siirtymän ja algoritmien ajan edellyttämän ajattelutavan suuntaisesti. Taiteen esteettiset ominaisuudet mahdollistavat luovaa ajattelua ja uusia lähestymistapoja aikakausia ja kulttuureja edustavien arvojen kautta. Arvokkaaksi koettu herättää tunteita, keskustelua ja ajatuksia, joka johtavat henkilökohtaisesti merkitseviin tulevaisuuksiin.

Taidemuseoilla ja taiteilla on oma erityinen asemansa kulttuureissa ja yhteis- kunnissa. Taiteiden tavat tarjota mahdollisuuksia itsensä ilmaisuun, herättää keskustelua, inspiroida ja muuttaa tulevaisuuksia tekevät siitä ainutlaatuisen todellisuuksien kohtaamistavan. Taiteisiin on liitetty eri yhteyksissä muun muassa seuraavia piirteitä: mielikuvituksellisuus, näkemyksellisyys, monitulkintaisuus, tulkintatapojen avoimuus, kyky kuvata abstrakteja käsitteitä ja ilmiöitä, kyky tuoda henkilökohtaiset tunteet ja tulkinnat osaksi kokemusta, riippumattomuus omien näkemysten, arvojen ja kokemusten ilmaisussa, tunneilmaisun ja tunteiden välittämisen keinot, kyky haastaa ja toimia katalyyttinä muutoksille, jotka edistävät uusia ideoita ja näkökulmia, esteettisten elämysten luominen ja aistien stimulointi.

Taidemuseoista edistävät taiteen ja kulttuuriperinnön säilyttämistä, tutkimista ja esittämistä. Ne tarjoavat paikan oppimiselle, nautinnolle ja yhteisöllisyydelle. Museoita on kuvailtu muun muassa seuraavien toiminnallisuuksien kautta, jotka heijastuvat näissä tiloissa tuotettuihin tulevaisuuksiin: taidekokoelmissa teoksia eri aikakausilta, kulttuureilta ja taidesuuntauksilta; taiteen eri teemoihin, aikakausiin, taiteilijoihin ja taidemuotoihin perustuvissa näyttelyissä mahdollisuus kokea taide teosten konkreettisessa muodossa sekä samalla tutustua taiteen historiallisiin ja kulttuurisiin konteksteihin; taiteen konservointi ja restaurointi sekä säilyttäminen tuleville sukupolville; tila ymmärtää taiteen historiaa, tekniikoita ja merkityksiä; mahdollisuus kulttuuriseen rikastumiseen, oppimiseen ja nauttimiseen; osallis- tuminen yhteiskunnallisiin keskusteluihin.

Taiteella ja sen tiloilla on merkitystä arvomaailmojen selkeyttämisessä ja maailman moninaisuuden ymmärtämisessä. Kritiikin, uteliaisuuden ja kokeilujen alustoilla koostuu laadullisesti omantyyppisiä tulevaisuuksiaan ja niissä toimivia ratkaisuja.

Taiteilija ja tutkija Sonja Salomäen (2020) mukaan taide ruokkii uteliaisuutta luomalla sanastoa ja kuvastoa epämääräisille harmaille alueille, joiden olemassaoloa ei täysin tiedosteta. Taide rohkaisee arjen vastuullisiin esteettisiin tekoihin kestävän tulevaisuuden toteutumiseksi. Sen tarkastelutavoissa tulevaisuudet voivat olla myös kohtaamisiin perustuvia ekosysteemisiä symbioottisia vaihtosuhteita. Taide auttaa kuvittelemaan, miten voi toimia toisin. Taitelijat tarjoavat mahdollisuuksia toteuttaa kokeiluja, jotka edistävät ekologista tulevaisuutta ja vastuullista luontosuhdetta.

Tulevaisuusperintönä omaan ja luonnon yhteistoimijuuksiin perustuva ajattelu ja arvot ovat keino ylläpitää elämää, hyvinvointia ja sopeutumista jatkuvissa muutok- sissa. Veli-Matti Värriin mukaan on välttämätöntä ajatella uusiksi käsityksemme ihmisen ja ei-inhimillisen luonnon suhteesta. Ekologinen aikuistuminen edellyttää vaihtoehtojen kuvittelukyvyyn kehittämistä, toivon ylläpitämistä sekä uskoa mahdol- lisuuteen toimia toisin. (Ks. Ekososiaalinen sivistys kestävän tulevaisuuden raken- tajana 2018/2019.) Taiteen keinot tuottavat toivoa tulevaisuuksiin sekä näkökulmaa eettiseen kestävyysosaamisen sekä vastuullisen luontosuhteen pohdintaan.

Tulevaisuustyöpajoihin osallistujat pohtivat ja tekevät valintoja yhdessä taiteiden kehystämässä tilassa vuorovaikutuksessa menneisyyden, nykyisyyden ja tulevai- suuden kanssa. Taiteet tukevat ajattelulle luonnollista assosiativisia tapoja liikkua ja siirtyä kohteista toisiin. Tiivistäminen ja rakenteellistaminen tapahtuvat yhdessä toisten kanssa. Olosuhteiden ja toisten toimijoiden kautta määrittyvät tulevaisuudet

saavat uusia ominaisuuksia ja muotoja jokaisessa kohtaamisessa.

Työpajoissa kuvitelluiden tulevaisuuksien syntytyyri kulttuurisesti ja yhteiskunnallisesti rakentuvista tulevaisuuksista. Toiminta käynnistyy havainnoista ja ajattelun muutoksista. Esteettisen innovaation ympäristöinä taidemuseot ovat kypsymisen tiloina yksilöiden, yhteiskunnan ja yhteiskunnan eripituisten aikamaisemien harmonisointia

Taide itsessään on ajan lähde, kokooja ja säilyttäjä. Taiteen kautta menneisyys, nykyisyys ja tulevaisuudet on hahmotettavissa tasaiseksi virraksi. Tapahtuma virralla on vaihteittain etenevä järjestyksenä ja suunta. Esteettinen on henkiin herätettävää mennyttä, käsillä olevaa elävää aikaa sekä tuleva jäljellä olevaa aikaa.

Emmanuel Kantille aika ja avaruus ovat havaitsemisen mahdollistavia tietämisen ensisijaisia muotoja. Jokaisella teoksella ja toimijalla on sille ominaiset fyysiset ja koetut aikalakinsa. Taitee liikkuu luonnostaan ja erottelematta ei aikaskaaloilla, jotka niveltyvät muiden aikamittakaavojen kanssa. Esteettinen tulevaisuus taiteen kautta koettuna aikana on merkityksellinen yksilöiden sisäisenä ja eri olomuotojen suhteita määrittävänä tekijänä.

Taiteiden esteettinen tapahtumataajuus on omanlaisensa etäisyys- ja kesto- kokemuksensa. Tulevaisuuksien tahdittajina ovat kokoelmista kerättävät näytte- lyiden yhteydessä sykkivät teokset ja työnalla olevat kiihkeärytmisemmät työt. Taidemuseot ovat kohtuullisia nopeuksia ja ajoittaisia pysähtymisiä mahdollistavia ja tapahtumille tasaista virtaa tarjoavia tiloja.

Erilaiset aikaresoluutiot ja mahdollisuus vaikuttaa niihin taiteiden kautta avaa ajatte- lulle ja todellisuuksille saumattoman liikkeen taakse ja eteenpäin päin hetkissä pysähtyen. Saapumalla aikamittakaavaltaan pitkäkestoisempaan museotilaan yksilöt voivat laajentaa omaa ajallista ikkunaan ja tehdä tilaa tilaville tulevai- suuksille, unelmille. Pontus Palmgren (1950) kuvaa subjektiivista ajan epätasaista virtaamista:

”Tavallisimmin käytetty vertauskuva ajasta on ajan virta. Tiedämme omasta kokemuksestamme, että tämän virran nopeus ei suinkaan tunnu muuttumat- tomalta. Toisaalta on sen vauhti suuresti riippuvainen hetkellisestä tilanteestamme: kolmannen luokan odotussalin penkillä, unettomana yönä, aika käy hitaasti ja päinvastoin hausassa seurassa. Näitten hetkellisten ja lyhytaikaisten muutosten vastakohtana on yleisesti havaittu systemaattinen muuttuminen: vuodesta vuoteen ajan virran juoksu tuntuu kiihtymistään kiihtyvän.”

Taidemuseoiden ja taiteiden aikamaisemat ovat kollaaseja eri ajanhetkistä. Tulevai- suuksien tekeminen on oman aikalokeron löytämistä ja aikastrategian kehittämistä.

’Mihin aikani käytän’ pohdinnat muuttuvat konkreettisiksi ja perintöjen tekemiseksi. Tulevaisuuksien tulemistä rytmittää pitkäkestoisten, toistuvien ja samankaltaisilta vaikuttavien hitaiden prosessien rinnalla sarja nopeita ohikiitäviä hetkiä. Esteetti- syyttä on itselle oikeanpituisten sisäisten rytmien ja aikatiedon ylläpitäminen toisten rytmejä kohtuuttomasti kuormittamatta. Tapahtumataajuudet määrittävät käytetyn ajan kuluttavuutta ja kestävyyttä.

TAITEELLISEN AJATTELUN TULEVAISUUSPERINTÖVERSTAS

Taiteellisissa prosesseissa pyritään esitettävään uuteen. Teoissaan taide rikkoo tavoitteellista ja rakenteellista. Valmiiksi saattaminen on vaihe lopullisen sijaan. Tulevan etsiminen, kokeileminen sekä halu jakaa ovat ajattelusta toimijuuteen johtavia arvoja. Taiteellinen ajattelu kontekstualisoi ja rakentaa suhteista tehden tiloja merkityksellisten maailmakuvien kypsymiselle kohtaaminen kerrallaan.

Taiteet tulevaisuusperintöverstaiden tilana ovat omaehtoisia elettäväksi pyrkiville tulevaisuuksille. Tulevaisuuksille altistuminen ja niihin vaikuttaminen on sekoitus tuttuutta ja tulevaisuutta. Kääntymällä ja katsomalla taakse, olemalla tässä ja nyt sekä karkailemalla tulevaan hahmotellaan itselle toivottuja ja

mahdollisia tulevai- suuksia. Henkilökohtaiset merkitykset ja merkityksellisyys ovat taiteellisen ajattelun kautta kulkevaa tulevaisuutta.

Valppaus aistillisuudelle ja kehollisuudelle on taiteiden ja taiteellisen ajattelun tulevaisuuksiin tuomaa itselle hyvältä tuntuvaa eettistä esteettisyyttä. Taiteet tarkastelevat elämää ja tulevaisuuksia niitä kunnioittavien arvojen kautta. Taitona taiteellinen ajattelu on toivotun tulevaisuuden kannalta merkityksettömien asioiden läpilaskemista ja kauttaelämiseen kiinnittävää välittämistä, välittäjyyttä ja tulevaisuuskuvioiden kautta elämistä.

Tulevaisuuden ajattelun taidot ovat jäsentämisen taitoja. Ei-käsitteellisen (ei- ymmärtäminen) ja käsitteellisen (ymmärtäminen) ryhmittely selventää ajattelua ja muokkaa tulevaisuuksia. Taiteiden tavat jäsenellä ja kuvata todellisuuksia ovat itse sovittua vapaata assosiaatioiden ja asioiden ryhmittelyjä. Platonin Theaitetos dialogin mukaan tieto on hyvin perusteltu tosi uskomus. Ei-ymmärrettävät tulevai- suudet muuntuvat ymmärrettäviksi todellisuudeksi taiteellisen suodattamisen kautta.

‘Totta’ toteutuvana tulevaisuutena on sekoitus itselle merkityksellisistä ja elämää ylläpitäviä kulttuuriseen aikaan liittyviä realiteettia. Missä ympäristössä ja laajuudessa tulevaisuudet toteutuvat on ‘hyvin perusteltu’ ulottuvuuden määrittämä ominaisuus. Tulevaisuuksien ajattelu taiteiden kautta on taitoa tietoisesti luoda taiteiden uskomuksiin perustuvia suodatinjärjestelmiä.

Tulevaisuudet ovat eriasteisesti kollektiivisina kytkeytyneitä yhteisöön ja sen toimin- tapoihin. Professori William Doty kutsuu yhteisöstä lähteviä selitysmalleja sosio- funktionaaliksi lähestymistavoiksi. Doty näki myytit yhteisön arvoja vahvistavana ja jäsenille näkyväksi ”sosiaalisena sementtinä” (Doty 2000, 129–130.) Taiteellinen ajattelu on asettumista taiteiden taajuuksille. Käyttämällä taiteiden merkityksiä sekä avoimeksijättäviä merkityksellistäminen tapoja tulevaisuudet rakentuvat tulkit- sevien selitysmallien kautta.

Mahdollistaen henkilökohtaisesti luonnolliselta tuntuvat tavat hahmotella maail- moja taide tekee tilaa tulevaisuuksien tulla. Mennyt, nykyisyttä ja tulevaa ymmärretään tässä olevana ja nyt ilmentyvinä hetkeen kiinnittyvinä väläyksinä. Kielellistäminen kiinnittää aavistuksia sosiaaliseen ja kiteyttää tulevaisuuksia mahdollistaen pohtia kriittisesti niiden ominaisuuksia yhdessä toisten kanssa.

Taiteellisenä kohtaamisena tulevaisuusperintöverstaan tarkoituksena on herätellä ajatuksia haluttavista tulevaisuuksista ja tuleville sukupolville jätettävästä perinnöstä. Näkökulmana on oma vaikutus maailmaan. Toteutustapa vaihtelee tilan- teisesti varioimalla seuraavia elementtejä ja niiden kestoa:

1. Kutsu – monimuotoisuus näkökulmissa
2. Virittäytyminen – teemat, joiden viitoittaminen suuntien kautta lähestytään tulevaisuuksien merkitystä ja omia mahdollisia rooleja niiden toteuttamisessa.
3. Tarkastelunäkökulmat tulevaisuuksille – lyhyitä toisiaan seuraavia sessioita. Ajatustenvaihtoja ja keskusteluita akselilla mennyt, nykytila, huomiota toivotusta tahtotilasta.
4. Tulevaisuuksien kirjaaminen ja jakaminen
5. Eri ilmaisumuotoihin kannustaminen
6. Toimintaa kannustaminen - konkreettisia toimet osana omaa arkeaan, toteutumista mahdollistavat vinkit ja kannustus sitoutumiseen.

Taiteen piireissä tulevaisuustyöskentely on ensisijaisesti avaavaa yhteisöllisyyttä ja keskusteluun nostamista. Yhteinen aika käytetään taiteista ja muista tilaan tulleista ihmisistä vaikuttumisiin. Verstaat ovat lähtölaukauksia omaehtoiselle pitkäkestoiselle tulevaisuusponnistukselle.

AVAUKSIA AINEETTOMAAN ARVONNOUSUUN

Siirtyminen tuotantotaloudesta tieto- ja osaamisperustaiseen talouteen synnyttää siirtymiä aineellisesta

inhimilliseen potentiaaliin. Uutta aineetonta luonnehtii aika rajallisuutena ja tila kestävyysnä. Tapauskohtaisuus ja jatkuva epävakaisuus ovat osa tulevaisuuden aineettomia pääomia ja ansaintalogiikoita.

Taiteille tyypilliset ansaintamallit ovat valuneet uudeksi normaaliksi useille muille toimialoille. Tavat huomioida aineettomuutta tietoihin ja taitoihin perustuvana ajan- käyttönä mahdollistava taloudellisen ajattelun sekä taloudellisen piirin laajentamisen myös esteettisen hyvän elämän suuntaan. Professori Karl Erik Sveibyn (1997) aineettoman pääoman eri osa-alueilla on keskeinen merkitys yritysten tulokseen.

Yritysmuotoisen toiminnan piirissä aineetonta arvoa tuottavaksi on perinteisesti ymmärretty muun muassa jaksaminen, hyvinvointi, sitoutuminen ja halu jakaa tiedot ja taidot organisaation käyttöön. Tulevaisuuksien toteutumismuotojen vaikut- tavuuden laajentaminen yksilöistä yhteisöjen ja yhteiskuntien tasolle edellyttää aineettomuuden tarkastelua ansainnan näkökulmasta osana tulevaisuus- työskentelyä.

Esteettis-eettisinä todellisuusorientaatioina ja ympäristöinä taide ja taidemuseot tuottavat arvopohjaltaan tuoreita tulokulmia taloudelliseen. Taloudellisen tulevai-suuden piirin on tuotavissa arvostavaa ajankäyttöä ja kohtuullista tilan täyttöä.

Taiteiden aineeton on arvonnousuna ajankäyttöä arvokkaaksi koettujen asioiden parissa ja käytetystä ajasta myös taloudellisen arvon saamista. ateriaalisen kuluttamisen korvautuessa ajan kuluttamisella omaehtoisen teke- misen osuus ostamisen ja hinnoitellun piireissä laajenee. Uusien ajankäytön- muotojen tarjoaminen osaksi taloudellista ajattelua myös taiteiden piireistä löytyy potentiaalista tulevaisuuksien tekemistä ajankäyttönä ja ansaintana. Mielekäs tule- vaisuus elämän näkökulmasta on laadukasta aineetonta kokemusta elinkaaren ja elämäntilanteen tarpeeseen.

Taidemuseoissa oman elämän tarkastelu jo menneen kautta suhteessa nykyisyyteen määrittää omaa tulevaisuutta ja sen varaan rakentuvaa perintöä. Itse rakennettaviin tulevaisuuksiin kiinnittyvät subjektiiviset esteettiset arvot ja kommunikaatio tulevat osaksi yksilöllistymisen ja erottautumisen sosiaalisia mekanismeja (Mattila 2007, 61).

Taiteiden toimijuuksilla arvoa on vaihtoehtoisten tulevaisuuksien havaitsemisen herkkyytenä. Kyky tuottaa henkilökohtaista joustavuutta sotkuiseen kanssa- olemiseen on arvokasta myös taloudellisessa mielessä. Potentiaalinen aineeton arvonnousu on eettis-esteettisten tarpeitten tyydyttämistä. Ajankäytön muotona taide koskettaa tunteiden tasolla ja virittää mielikuvitusta.

Taidemuseoiden ympäristöissä aineetonta arvonnousua on kyvykkyys nähdä aika ja paikka taiteiden kautta. Oivallukset ja merkitykselliset muodot löytyvät nykyisten kulttuuristen ilmiöiden symbolien ja normaaleiksi koettujen käytänteiden muodos- taman todellisuuden takaa. Tulevaisuusperintö ympäristöjen esteettisessä koke- misessa aika ja ajallisuus ovat keskeisiä tekijöitä. Arvonnousu on ajallinen tapahtuma, jossa esteettisellä kokemuksella ja kommunikaatiolla ei välttämättä ole selväpiirteistä kohdetta. Tulevaisuuksien tekeminen ja sen johdannaiset erilaisina ajankäytön muotoina ovat tässä mielessä myös hinnoiteltavaa työtä.

Aineeton arvonnousu on eri elämänmuotojen ajallisuudesta ja yksilöiden intentio- naalisesta ajankäytöstä sekä sen suuntaamisesta muodostuvaa ansaintaa. Arvot määrittävät kypsymisen prosessia, jossa taidemuseoilla on mahdollisuus haastaa valitsevia käytänteitä ja koettua normaaliutta yhteiskunnan sisällä ja sisältä. Taide- museoiden ja taiteiden kautta suodattuvat tarjolla olevat ja aikaamme määrittävät arvokkaat käytänteet. Arvokasta on elämää ja sen monimuotoisuutta ylläpitävät ja kehittävät prosessit. Aineettomassa arvonnoussa on mahdollista tuottaa arvoa ilman suuria pääomia sitovia investointeja. Tunnistettuihin ajankäytön tarpeisiin vastataan yhdistelemällä olemassa olevaa sekä joskus olleita ideoita ja ajattelu- tapoja.

Siirtymät aineettomaan hyödyntämiseen ovat kestävyyttä edistäviä toimeentulon muotoja. Friedrich-Ebert-

Stiftungin tutkimuskeskuksen raportissa (2022) tarkastellaan vihreän siirtymän kehityskohteita energian, liikenteen ja maatalouden toimialueilla. Läpikäyväenä ajatuksena on laajentaa menestyksen käsitystä ekologis-sosiaalisilla tuloksilla nykymuotoista BKT:n kasvun ajatus. Kilpailuedun ja siten myös ansainnan piiriin tuodaan taiteille tärkeät yhdenvertaisuus ja osallisuus elämää mahdollistavina moninaisuutena ja kilpailuetuna.

Aineettomuus ei ole ainoastaan palveluita. Taiteiden kontekstissa se on usein hetkittäistä esteettistä ja kokemuksellisuutta. Jotakin sisällä heräävää ja toisten kohtaamisissa itsen tarttuvaa. Resonointia ja transformoitumista performatiivisissa suhteissa. Taidemuseoiden kokoelmat tuottavat tämän suuntaista lisäarvoa.

Planetaaristen resurssien ja oman ajallisuuden holistisesti älykkään kuluttamisen tullessa osaksi taloudellista ajattelua huomio tarkentuu aikaan (eliöiden elin- muotona, 'elämänä') sekä tilaan (planeetta materiaali- ja prosessiresursseina). Molemmat ominaisuudet kuluvat yksittäisistä toimijoista riippumatta. Annettaessa kulumisen ja kuluttamisen jatkuvalla muutokselle taiteiden merkitysulottuvuuksia, ei-materiaalisten ansaintalogiikoiden potentiaalia on mielekästä pohtia tulevaisuus- perinnön näkökulmasta myös performatiivisina suoritteina ja ajankäyttöön perustuvina liiketoimintamahdollisuuksina. Kokoelmälähtöisesti ajatukset ja materiaalit törmäävät toisiinsa rakentaen jotakin muuta.

Arvoperustainen on jaettuun ajankäyttöön perustuvaa tilallista performanssista. Arvonnousu muodostuu kumuloiduvista kyvykkyyksistä viritäytyä kulttuuristen ilmiöiden, kuten taide ja luonto, kontingenteille (lat. contingencia 'mahdollisuus, sattuma') sekä välttämättömyydestä eroaville satunnaisille vihjeille. Kokoelmista ja niiden päälle rakennettavista toimijuuksista tulee taiteiden nautittavuuden liike- toimintaa. Kulttuurinen muisti ohjaa ajankäyttöä säilyvyyden ja jatkuvuuden hengessä.

Tutkijoiden Michel Callonin ja Bruno Latourin sekä sosiologi John Lawin kehittämän toimintaverkkoteorian ajatusta mukaillen kokoelmat ja tilat ei-inhimillisinä toimijoina vaikuttavat ylisukupolisesti taidemuseoiden toimijoihin ja kävijöihin. Arvonnousua tuottaa "nyt hetken" käyttäminen taiteiden menneisyyden kautta merkityksellisten tulevaisuuksien rakentamisessa.

Ajankäytön arvostamistavat heijastuvat taloudellisten arvojen määrittämiseen. Taidemuseoissa ajallinen kerrostuneisuus ja siihen perustuvat mahdollisuudet liikkua ajan hengessä itsenäisesti tai avustettuna on osa aineetonta taloudellista arvonluontia. Kokoelmat kommunikoivat ympäristössään ympäristöstä, jota ei enää sellaisenaan ole. Inhimillisen kokijan ruumiillisuudesta johtuen kokemus on aina sidottu konkreettiseen paikkaan (Forss 2010, 10–12). Esteettinen kokemus on tietyn paikan, synnyinsijansa ominaispiirteiden määrittämää ja läpäisemää. Paikallisuutta muodostavat kokijan aistien tavoittama museoympäristö, joka on mahdollista jäsentää lukemattomin eri tavoin.

Tietoisuus aikaperspektiivistä liittyy oleellisesti paikallisidentiteettiin ja paikallisuuteen kokemuksena tiettyyn paikkaan kuulumisesta. Tilallisen paikallisuuden kautta jäsentyvä kokemus tulevaisuuksista on paikallisten tarpeiden ymmärtä- miseen perustuvaa arvonlisäystä. Nykyisen ja tulevaisuuksien ympäristöjen haltuun ottamisen jäsentämisen tekoja määrittävät menneisyyteensä viittaavat paikalliset ominaisuudet. Luonnollisessa ja luonnollisia elementtejä sisältävässä ympäristössä ajallinen kerrostuneisuus voi olla esimerkiksi vuorokauden tai vuodenaikojen kierto- kulun syklistyydestä johtuvaa muutosta.

Von Bonsdorffin (1998, 129) mukaan prosessuaalisia muutoksia ovat tietyn säännöllisyyden sekä lainalaisuuden mukaan tapahtuvat tapahtumat, joille luonnollinen kasvu ja rappio ovat ominaista. Prosessuaaliset muutokset koskevat sekä luonnollisia elementtien että keinotekoisia esineitä ja rakennelmia. Kehittyminen ja kulumisen muutoksina viestivät konkreettisesti ajan kulumisesta. Materiaalinen elämisen ja kulumisen on luonnonmukainen prosessi. Ajallisuutta ja ajallista kerrostuneisuutta tarkasteltaessa huomio kiinnittyy ihmisten tuottamien rakenteiden ja ympäröivien luonnonelementtien vuorovaikutukseen. Taidemuseoissa ajalliset perspektiivit kerrostumina läsnä arjessa.

Arvokasta ja arvoa lisäävänä on mahdollisuus päästä osallistumaan jo tehdyn vanhenemiseen ja nyt käynnissä olevan eletyn luonnollisen ympäristön vuorovaikutukseen.

Ajallisuudesta irrallaan oleva arvonalisäys on sekä historiatonta että tulevaisuudetonta. Kapeassa aikaulottuvuudessa historia yritetään korvata jatkuvalla nyky- hetkellä. (Stenros & Aura 1987, 184.) Ajalliseen ulottuvuuteen liittyvät arvostukset ja niihin liittyvä historiallinen vaihtelu ajallisina kerrostumina realisoivat arvossapidettyä historiallista jatkuvuutta (von Bonsdorf 1998, 112). Ajallisen ulottuvuus on taide- museoissa syntyvää aineeton arvonalisäystä, joka perustuu taiteiden symbolien elämiseen käytön ja kokemuksen kautta. Toisista ajoista ja tiloista peräisin olevat esineet symboloivat viittaava aikakausiin sekä niihin yhdistettäviä mielikuvia ja merkityksiä.

Filosofi Charles S. Peircen (1998) mukaan uudet symbolit syntyvät ainoastaan vanhojen symbolien pohjalta. Olemassa olevat symbolit leviävät ja niiden merkitys kasvaa käytössä ja kokemuksessa. Taiteissa ja taidemuseoissa tuotettavat symbolit ovat aineettoman arvonnousun markkinoiden näkökulmasta arvopohjaltaan uniikkeja. Taidemuseon tiloissa kasvavien muuttuvien merkitysten lisäarvon edellytyksenä on käyttäjille syntyvä arvon kokemus. Aineettomat ansaintamahdollisuudet perustuvat yhteiseen ajankäyttöön ja sitä määrittävistä aistien toimintajaksista, jonka muotoja voivat olla esimerkiksi

- Ajan antaminen ja jakaminen
- Katseenkohteeksi oleminen tuleminen
- Yhteisesti eletyt hetket
- Eettis-esteettinen kyvykkyys ajallisuuden herkkyytenä

Työ- ja elinkeinoministeriön *Aineeton arvo - Talouden uusi menestystekijä* (22/2015, 10) julkaisun mukaan aineettomat investoinnit ovat kehittyneissä maissa 5–10 % BKT:sta. Investoinnit voidaan jakaa: 1) Digitaaliset järjestelmät ja tieto, 2) tieteellinen ja luova omaisuus ja 3) taloudelliset kyvykkyudet, kuten yrityskohtainen inhimillinen pääoma, yritys rakenne, mainos- ja brändiarvot. (BIS Research Paper, 2012/74). Taiteen ja taidemuseon aineettomuuden muodot asettuvat osaksi tarjolla olevaa esteettis-eettisiä tarpeita tyydyttävän (lisä) ominaisuuksia.

Panostus aineettomuuteen voi myös kiinnittyä eri toimialojen sisäisen toiminnan kehittämiseen kyvykkyutenä synnyttää uutta arvoa. Taloudellisen ja funktionaalisen arvon luomisen rinnalla syntyy yhteistä kulttuurista ja sosiaalista, emotionaalista arvoa. Jakamistalouden kasvava kulttuurinen merkitys sekä kaupallinen menestys on tästä hyvänä esimerkkinä.

Ajanmukaiset yritykset pyrkivät myös optimoimaan olemassaoloaan ratkaisemaan laajempia ongelmia ja maksimoimaan tästä syntyvää yhteistä hyötyä. Yritykset luovat kaikille sidosryhmilleen, luontoympäristöt mukaan lukien, syitä osallistua yrityksen toimintaan tai käyttää sen palveluita ja tuotteita. Aineettomat elementit auttavat skaalautuvuuden ja pitkäkestoisuuden kautta parantamaan arvokasta ja arvostettavaa tulosta myös taloudellisesti.

TOTEUTETUT VERSTAAT

Juho Törmänen: HYBRIDI-VERSTAAT Rovaniemi/Kemi

OneSlide: Ounasvaara – Tulevaisuusperintöverstas

OUNASVAARAN VAIHTOEHTOISET TULEVAISUUDET

28.10. kello 12.00 - 16.00

Tulevaisuusperintöverstaissa tehdään tulevaisuuksia sekä vaihtoehtoisia luonnon kunnioittamiseen perustuvia toimeentulon muotoja.

Lähtökohtana on ajatus Ounasvaaran mahdollisuuksista olla sellaisena kuin on, meille myös kohtuullisena toimeentulon lähteenä.

Liikomme taiteen ja taiteellisen ajattelun puitteissa Ounasvaaralla kävellen seuraavien kysymysten äärellä:

Onko ekologinen elämä muotoiltavissa uuden talouden kulttuurien arvostamaksi toiminnaksi?

Voiko ekologinen ja luontoa kunnioittava elämäntapa tuottaa toimeentuloa?

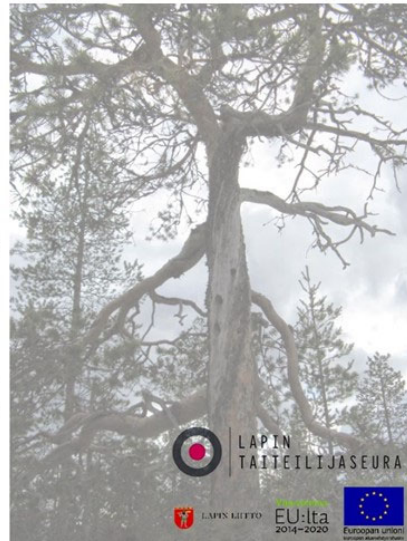
Verstaan tavoitteena on käynnistää prosesseja, jossa tuetaan **luontoperustaisten toimeentulon muotojen kehittymistä Lapin maakunnassa**. Toimintaa rahoittaa Lapin liitto.

Fasilitaattoreina ovat YTM Antti Pakkanen Lapin yliopistolta ja TaT Jari Rinne Taideyliopistolta. Ajattelun ja toteutuksen kehittämisessä mukana TaT apulaisprofessori ja varadekaani Maria Huhmarniemi Lapin yliopistolta. Hän on myös Lapin Taiteilijaseuran hallituksen puheenjohtaja.

Ilmoittaudu 24.10. mennessä <https://forms.gle/rKXGCwiMVBahAHQz6>

Lisätietoja Lapin taiteilijaseuran toiminnanjohtaja Miia Mattila, 040 837 05 22.

Aloitamme **Ravintola Puhissa** (Hiihtomajantie 2, 2 krs [Ravintola Puhiti](#) | [Santasport](#)) kahvin/teen sekä 10 minuutin virittytymisen merkeissä. Tämän jälkeen siirrymme vaaraisempiin.



A? Aalto-yliopisto
Aalto-universitetet
Aalto University

Juho Törmälä

OneSlide: Kemin Taidemuseo – Tulevaisuusperintöverstas



HISTORIAN ELÄVÖITTÄMINEN

perjantaina 25.11. kello 12.00 – 16.00
KEMIN TAIDEMUSEOSSA

Etsimme Perämeren rantojen vaihderikkaaseen elämään perustuvia tulevaisuuden toimeen tulemisen tapoja.

Alustukset

Valtakunnallista paikallisin voimin

Toiminnanjohtaja Sari Hanka
Ilmajoen Musiikkijuhlat

Case Hämeen Keskiakafestivaalit

Tapahtumatuottaja Mari Nokkonen



Fasilitaattori TaT/KM Jari Rinne, Taideyliopisto
jari.rinne@uniarts.fi tai 040 5842716



LAPIN LIITTO



LAPIN
TAITEILIJASEURA



Aalto-yliopisto
Aalto-universitetet
Aalto University

Juho Törmälä

OneSlide: Kulttuuritalo Korundi – Tulevaisuusperintöverstas



KOKOELMAKOTI

Aikakausiajattelun kautta museotilat avautuvat kohti kulttuurin
monitoimitiloja

torstaina 1.12. kello 12.00 – 14.00

Kulttuuritalo Korundi

Verstaassa tehdään tulevaisuuden matalan kynnyksen museoita.
Työskentely perustuu Lapin maakuntamuseon ja Rovaniemen
taidemuseon yhteiseen Kokoelmakoti -konseptiin.

Alustus

Museoiden ja kokoelmien mahdollisia tulevaisuuksia
Kansallisgallerian pääjohtaja Kimmo Levä

Fasilitaattori TaT/KM Jari Rinne, Taideyliopisto

jari.rinne@uniarts.fi tai 040 5842716



LAPIN MAAKUNTAMUSEO
THE REGIONAL MUSEUM OF LAPLAND



LAPIN LIITTO



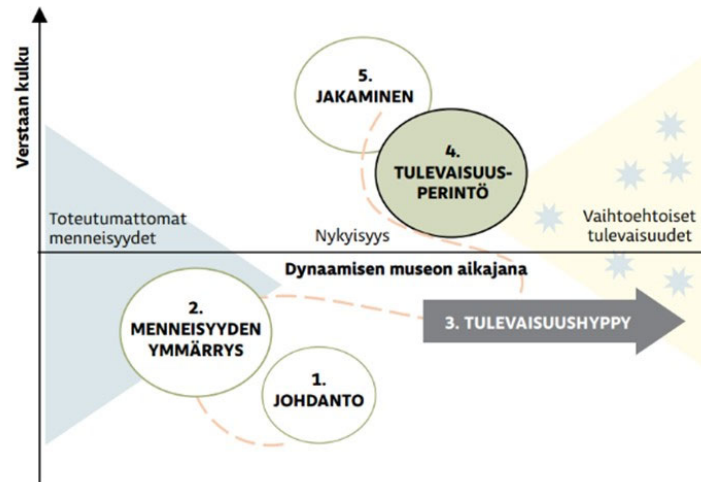
LAPIN
TAITEILIJASEURA



Aalto-yliopisto
Aalto-universitetet
Aalto University

Juho Törmälä

Tulevaisuusperintöverstas TULEVAISUUPERINTÖVERSTAAN KULKU



Soveltava työpaja / Tulevaisuusperintöverstas MIKÄ TEKEE TULEVAISUUPERINTÖVERSTAAN?

1. Tulevaisuusperintöverstaan järjestäjä antaa osallistujille tietoa kestävästä tulevaisuudesta.
2. Osallistujat luovat yhdessä tulevaisuusperintöä, jonka avulla voivat askel askeleelta rakentaa kestävästä tulevaisuutta.
3. Verstaan järjestäjä ei määritä tulevaisuusperinnön sisältöä.
4. Tulevaisuusperintöverstaan tärkein tulos on osallistujien ajatuksissa verstaasta ulos kävelevä tulevaisuusperintö.
5. Verstaassa liikkuminen menneisyyden, nykyisyyden ja tulevaisuuden välillä on keskeistä muutosta tuottavien ratkaisujen ymmärtämiseksi ja tulevaisuusperinnön yhteisluomiseksi.

Soveltava työpaja / Tulevaisuusperintöverstas MIKÄ TEKEE TULEVAISUUSPERINTÖVERSTAAN?

1

1. Tulevaisuusperintöverstaan järjestäjä antaa osallistujille tietoa kestävästä tulevaisuuden reunaehdoista.

2

2. Osallistujat luovat yhdessä tulevaisuusperintöä, jonka avulla voivat askeleelta rakentaa kestävästä tulevaisuutta.

3

3. Verstaan järjestäjä ei määritä tulevaisuusperinnön sisältöä.

4

4. Tulevaisuusperintöverstaan tärkein tulos on osallistujien ajatuksissa verstaasta ulos kävelevä tulevaisuusperintö.

5

5. Verstaassa liikkuminen menneisyyden, nykyisyyden ja tulevaisuuden välillä on keskeistä muutosta tuottavien ratkaisujen ymmärtämiseksi ja tulevaisuusperinnön yhteisluomiseksi.

Esimerkkejä verstaista: Ekologista sivistystä, kestävyyttä - tulevaisuuden ansaintaa?

"Vuodenaikojen vaihtuvuus, kasvien sitkeys – kylmän keston hyödyntäminen." (Ounasvaaran versta)

"Rakentamisessa otetaan huomioon puusto, siis puiden suhtautuminen - ei kaataminen." (Ounasvaaran versta)

"Yhteisön kautta lisää ja uudenlaista toimintaa, yhdistetään kahden toimijan aineistoa - syntyy aineettomasti täydentävä lisä." (Korundin versta)

"Historian elävöittäminen muuttuminen jopa todeksi, mm. kaupungin valoja pimennetään historia-tapahtuman aikana." (Kemin versta)

Maria Huhmarniemi: Ansaintalogiikat ONLINE

Tulevaisuusperintöverstaasa tarkasteltiin taiteilijan ja taiteen välittäjän ansaintalogiikoita nyt ja tulevaisuudessa. Tilaisuus toteutuu Teams-kokouksena, online. Verstaas on osa Lapin liiton rahoittamaa hanketta, jolla edistetään Lapin elinkeinoja ja omavaraisuutta. Tulevaisuusperintöverstaas toteutui maanantaina 13.2. klo 13-15.

Alustuksensa toimi Taideperustaisia palveluja matkailuun -hankkeessa tuotetut mallit välittäjätoiminnasta taiteen ja matkailun välisesti sekä ARCTAFASST-hankkeessa kehitetty eri alojen taiteilijoiden työllistyminen tapahtumiin.

Verstaaseen osallistui taiteilijoita ja taiteen tuottajia ja käynnistyneet palvelusuunnittelut liittyivät heidän oman työnsä kehittämiseen.

Maria Huhmarniemi

IDEOIDUT PALVELUT JA KÄYNNISTYNEET KEHITTÄMISPROSESSIT

Tulevaisuusperintöverstaissa oli osallistujina erityisesti taide- ja kulttuurialan toimijoita. He osallistuvat kehittäen omaa työtään ja toimintaansa, joka usein koostuu useista ansaintakeinoista. Esimerkiksi Ounasvaaran pajassa verstaas tuotti luontomatkailualalle ja hyvinvointipalvelualalle dronekuvaukseen liittyviä palveluideoita. Ounasvaaran aluetta haluttiin tunnista entistä enemmän elinkeinon resurssiksi luontonsa puolesta, ei siten, että vaara rakennetaan. Ansaintalogiikat verstaaseen osallistui taiteilijoita ja taiteen tuottajia ja käynnistyneet palvelusuunnitelut liittyivät heidän oman työnsä kehittämiseen. Taidemuseoiden pajoihin liittyy sekä museopalveluiden kehittämisajatuksia että suunnitelmia, joissa itsenäisesti ja yrittäjämäisesti toimivat taitelijat voisivat hyödyntää kokoelmia omassa toiminnassaan.

Hanke on edistänyt Lapin taiteilijaseuran toiminnan kehittymisprosessin käynnistymistä. Lapin taiteilijaseura on voittoa tavoittelematon yhdistys, mutta sen toimintaan liittyy pyrkimys ansaintakeinon laajentamiseen oman toiminnan jatkuvuuden rahoittamiseksi. Tällä hetkellä Lapin taiteilijaseurassa on käynnissä organisaation kehittäminen, joka on konkretisoitunut johtosäännön laatimiseksi. Hankkeessa työskentelyyn liittyy muun muassa yritysysteistyömahdollisuuksien kartoittamista sekä visiointia ja palveluiden ideointia.

Kaksi tulevaisuusperintöverstaasta toteutettiin taidemuseo-organisaatioissa: Kemin taidemuseoissa ja Rovaniemen taidemuseossa. Näissä Kemissä teema liittyi historian elävöittämisen tavoitteeseen ja Rovaniemellä taidemuseon kehittämiseen yhteisöllisyyttä tukevana kokoelmakotina, museona kulttuurin monitoimitilana. Nämä kehittämisprosessit jatkuvat.

Lapin yliopistoon hanke käynnisti tulevaisuustyönajattelua ja -kehittämistä. Tulevaisuustyöskentelyn teemoja on sisällytetty joihinkin yhteistyöhankkeiden suunnitelmiin, mutta tällä hetkellä rahoituspäätöksiä edelleen odotetaan. Sellaista laajempaa hanketta, jossa taideperustainen tulevaisuustyö olisi kärkitavoite, on ideoitu, mutta ei vielä suunniteltu.

Lapin liiton rahoittamassa Ekososiaalisen sivistyksen tulevaisuusperintöverstas hankkeen neljään työpajaan osallistui yhteensä 65 henkilöä. Käytyjen keskusteluiden pohjalta hahmoteltiin taiteille ja taidemuseoille ominaisia tapoja tarkastella todellisuuksia. Tulevaisuuksien on luominen henkilökohtaisesta kohti yhteisöjä laajeneva prosessi.



LAPIN LIITTO